İŞKUR

BURSA
Ulu Şehir

2018

BURSA

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

BURSA ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2018

YAZARLAR

Mehmet YILMAZ – İş ve Meslek Danışmanı

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Bu noktadan hareketle 2018 yılı Nisan-Mayıs aylarında, Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 20 ve daha fazla kişi istihdam eden 105.742 işyerine, kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu kapsamda Bursa İlinde gerçekleştirilen çalışmada ulaşılan işyeri sayısı 4.868'dir.

Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2018 yılı "Bursa İli İşgücü Piyasası Analizi" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır.

Bu vesileyle Bursa İli İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

F. Eren TÜRKMEN
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ i
İÇİNDEKİLER ii
TABLOLAR LİSTESİ iii
ŞEKİLLER LİSTESİ iiv
KISALTMALAR v
YÖNETİCİ ÖZETİ vi
GİRİŞ 1
BİRİNCİ BÖLÜM 2
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 2
İŞKUR GÖSTERGELERİ 2
Açık İşler 2
İşe Yerleştirmeler 3
Kayıtlı İşsiz 5
Aktif İşgücü Programları 7
İşsizlik Ödeneği 11
İKİNCİ BÖLÜM 12
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 12
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 14
İşyeri Verileri 14
Mevcut İstihdam 26
AÇIK İŞLER 29
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 40
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 45
SONUÇ 53

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Mesleklere (2017) 3
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2017) 5
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 7
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 8
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 9
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 10
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 10
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı 14
Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 24
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlananların Memnuniyet Durumu 25
Tablo 11: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı 27
Tablo 12: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 28
Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 29
Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı 30
Tablo 15: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması 36
Tablo 16: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı 36
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 37
Tablo 18: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması 38
Tablo 19: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 39
Tablo 20: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 40
Tablo 21: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı 42
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri 44
Tablo 23: Çalışan Sayısı, Açık İş ve TGÇM Durumuna Göre En Fazla Talep Edilen Meslekler 45
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri 46
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi 47
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi 48
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 49

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2017) 2
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2010-2017)..... 4
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı..... 6
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2010-2017) 11
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı 15
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı 16
Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu..... 17
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 18
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu..... 19
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı 20
Şekil 11: Ar-Ge Çalışması Yapan İşyeri Durumu..... 21
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%) 22
Şekil 13: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)..... 22
Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 22
Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri..... 26
Şekil 16: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi 31
Şekil 17: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 32
Şekil 18: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 33
Şekil 19: Açık İşlerde Engelli Çalıştırmak İstenmesi 34
Şekil 20: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı..... 35
Şekil 21: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 41
Şekil 22: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı..... 43
Şekil 23: Engelli İstihdamını Arttırmak İçin Önerilerin Dağılımı..... 50
Şekil 24: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı 51
Şekil 25: Personel Seçiminde Kullanılan Değerlendirme Yöntemlerinin Dağılımı 52

KISALTMALAR

İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler, TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden "İşgücüne Katılma Oranı"; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden "İstihdam Oranı" ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden "İşsizlik Oranı" işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu raporda, Bursa İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında veri derlenen işyeri sayısı 4 bin 868' dir. Bu işyerlerinin tamamı 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde 17 sektörde örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bursa ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 328 bin 11 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 238 bin 341 çalışan erkeklerden, 89 bin 670 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin yüzde 70' i, kadınların ise yüzde 64' ü "*İmalat Sektöründe*" istihdam edilmektedir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 67 kişi istihdam edilmektedir. Ortalama çalışan sayısı en fazla "*İmalat Sektöründe*" olup bu sektördeki işyerlerinde ortalama 101' dir. Bursa ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" dır.

Bursa ilinde açık iş oranı yüzde 2,5 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 2,6 olup, Bursa ili açık iş oranı bakımından 0,1' lik bir farkla Türkiye ortalamasının altında gerçekleşmiştir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 4,1 ile "Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri" sektörüdür. Bursa ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları" meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş oranı yüzde 3,6' dır. Bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 39'dur. Ayrıca söz konusu meslek grubu yüzde 3,6 ile Bursa geneli açık iş oranının üstünde yer almıştır.

Bursa ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu; “Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları”, “Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar” ve “Nitelik Gerektirmeyen Meslekler”dir.

Bursa ilindeki açık işlerin yüzde 49,2’ sinde işverenler herhangi bir eğitim düzeyi talep etmemişlerdir. Bursa ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 41,6’ sı eleman temininde güçlük çekmektedir. Bursa ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada “Makineci(Dikiş)” mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla “Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı” ve “İş Makineleri Operatörü” meslekleri takip etmektedir. 2017 yılındaki araştırma sonuçlarında da “Makineci(Dikiş)” ve “Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı” meslekleri temininde güçlük çekilen ilk üç meslek arasında yer almıştı. Bursa ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok “Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar” meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 38,7’si söz konusu meslek grubunda yer almaktadır. Bursa ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4’ ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Bursa ilinde işverenlerin yüzde 25,7’ si istihdamın artacağını öngörmüştür. Bursa ilinde istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı yüzde 2,2 ile Türkiye genelinden 0,3 puan düşük olarak öngörülmüştür.

GİRİŞ

Bu çalışma Bursa işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevucut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Bursa İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemini tesis etmek , istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum; İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2018 yılı için Bursa ilinde 2 Nisan - 11 Mayıs 2018 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Bursa ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2017)

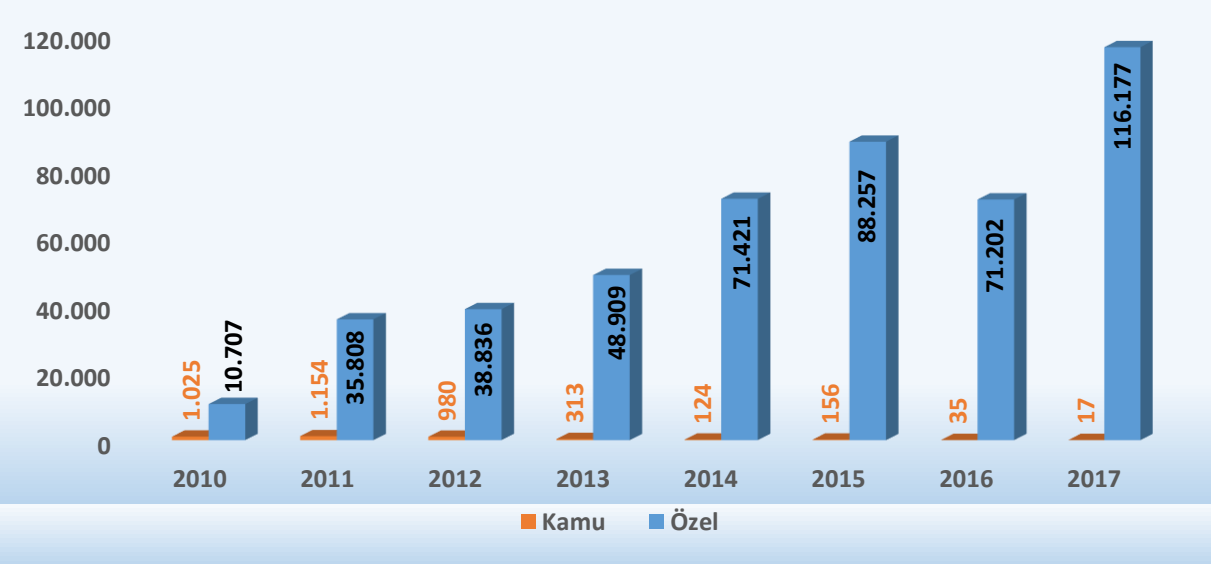

Kaynak: İŞKUR

Bursa ilinde 2010 yılında 11 bin 732 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2017 yılına gelindiğinde 116 bin 194 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2010 yılından itibaren 2015 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. 2016 yılında açık

iş sayısı bir önceki yıla göre yüzde 19,4 oranında azalmıştır. 2017 yılı itibariyle alınan açık işler zirveyi görmüş ve bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 63,1 oranında artış göstermiştir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Mesleklere (2017)

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	30.004
Makineci (Dikiş)	3.609
Satış Danışmanı / Uzmanı	3.128
Beden İşçisi (Temizlik)	2.661
Meyve Sebze Ayıklama İşçisi	2.374
Kalite Kontrolcü	2.013
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	1.929
Kasiyer	1.908
Garson (Servis Elemanı)	1.881
Gaz Altı Kaynakçısı	1.824

Kaynak: İŞKUR

Bursa ilinde 2017 yılında 116 bin 194 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 30 bin 4 açık iş ile Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 25,8' ini oluşturmaktadır. En fazla açık işi olan bu mesleği yüzde 3,1 ile Makineci (Dikiş) ve yüzde 2,7 ile Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleri takip etmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2017 yılında yıllık bazda 2 milyon 691 bin açık işi, işgücü piyasasından toplamıştır. Şekil 2'den de görüleceği üzere bu artan performans İŞKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2010-2017)

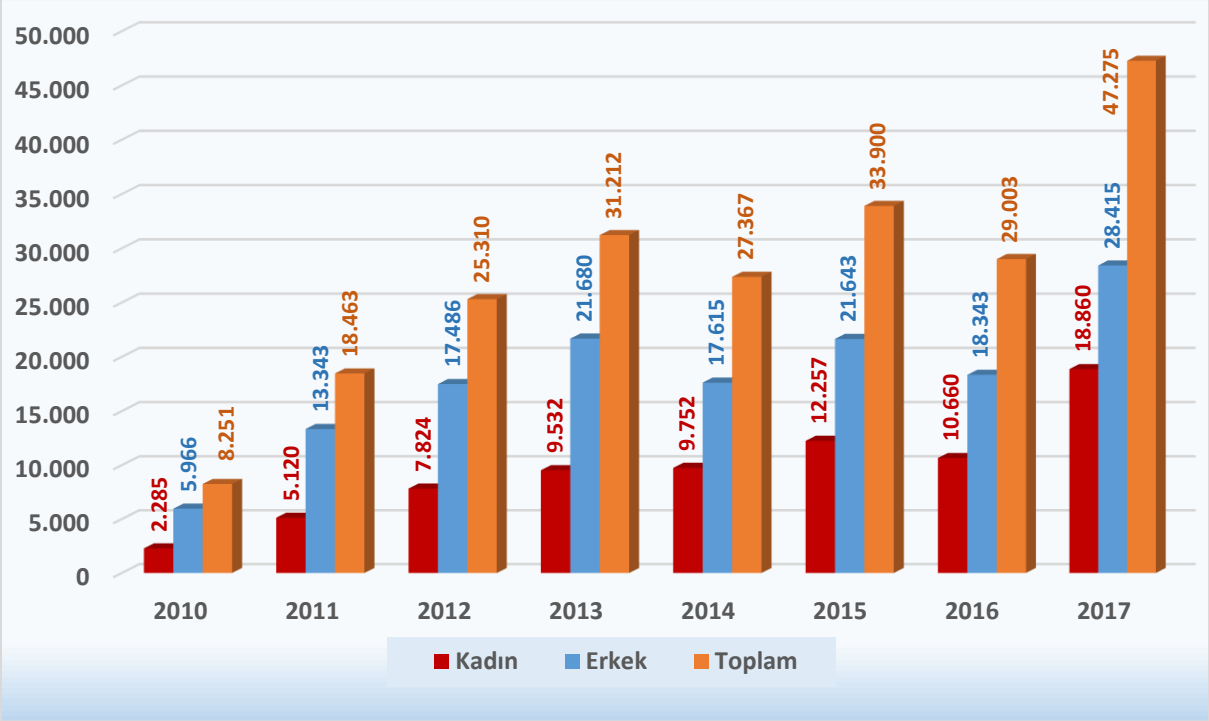

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 8 bin 251 olan Bursa ilinde işe yerleştirilenlerin 5 bin 966'sı erkeklerden, geri kalan 2 bin 285 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemektedir. 2017 yılında ise belirgin bir artış yaşanarak 47 bin 275 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2017 yılında işe yerleşenlerin yüzde 39,9'u kadınlardan oluşmuştur. 2017 yılında, bir önceki yıla göre toplam işe yerleştirmede, açık iş sayısına benzer şekilde yüzde 63'lük artış gözlemlenmektedir. 2013 yılında yüzde 30,5 olan kadın işe yerleştirme oranı bir önceki yıla göre artış göstererek 2014 yılında yüzde 35,6 olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılında ise kadın işe yerleştirme oranı en yüksek seviyesini görerek yüzde 39,9 olarak gerçekleşmiştir. İşe yerleştirilen her 5 kişiden 2'sinin kadın olduğu söylenebilir.

İŞKUR'un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihityaçlarını zamanında karşılaması en temel fonskiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2017)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	8.963	4.338	13.301
Meyve Sebze Ayıklama İşçisi	334	1.774	2.108
Satış Danışmanı / Uzmanı	756	1.050	1.806
Kasiyer	344	1.135	1.479
Makineci (Dikiş)	167	893	1.060
Reyon Görevlisi	489	505	994
Kalite Kontrolcü	634	274	908
Garson (Servis Elemanı)	579	314	893
Beden İşçisi (Temizlik)	392	413	805
Beden İşçisi (İnşaat)	779	-	779

Kaynak: İŞKUR

Bursa ilinde 13 bin 301 kişilik işe yerleştirmeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ile ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının yüzde 28,1' ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Meyve Sebze Ayıklama İşçisi ve Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleri takip etmektedir. Kadınların en çok işe yerleştirildiği meslekler Beden İşçisi (Genel) ve Meyve Sebze Ayıklama İşçisi olup toplam işe yerleştirilen mesleklerle benzerlik göstermektedir. Erkeklerin ise en fazla işe yerleştirildiği iki meslek 8.963 kişi ile Beden İşçisi (Genel) ve 779 kişi ile Beden İşçisi (İnşaat)'tır.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı işsiz; hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp İŞKUR'a iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

İŞKUR ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olup iş arayanlar, İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Bir yıl kesintisiz olarak İŞKUR sistemi ya da ofisleri kullanmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR'un hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabileceklerdir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı

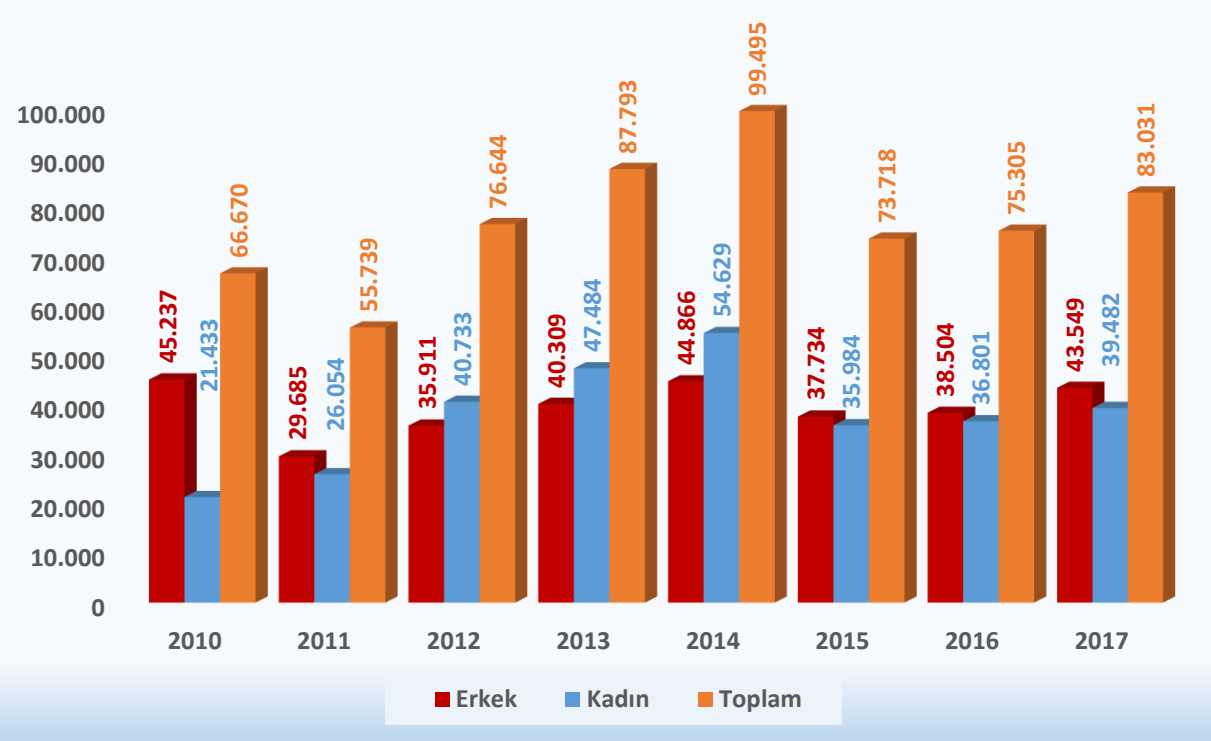

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Bursa ilinde İŞKUR'a kayıtlı 66 bin 670 işsizin 45 bin 237' si erkeklerden, geri kalan 21 bin 433 kişisi ise kadınlardan oluşmaktadır. 2017 yılında ise toplam 83 bin 31 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının da baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişmenin, İŞKUR olarak işsizlere daha doğru ve etkin politika üretmek noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında 21 bin 433 kadın kayıtlarda işsiz olarak yer almışken bu sayı 2017 yılında yaklaşık iki kat artarak 39 bin 482' ye yükselmiştir. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetleri hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesinin yanı sıra Milli İstihdam Seferberliği kapsamında kadın istihdamına yönelik istihdam teşviklerinin de etkisi olduğu düşünülmektedir.

Bursa ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Bursa ilinde Kuruma kayıtlı 12 bin 110 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Bursa ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının yüzde 15' ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Satış Danışmanı /

Uzmanı ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri takip etmiştir. Kadın kayıtlı işsizlerde de aynı durum söz konusudur. Kadınlarda en çok Beden İşçisi, Satış Danışmanı / Uzmanı, Beden İşçisi (Temizlik) gibi mesleklerin yanı sıra Ön Muhasebeci, Sekreter ve Büro Memuru (Genel) gibi mesleklerde de kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	311	2.861	3.123	5.984
2011	259	2.028	2.766	4.794
2012	399	2.868	3.973	6.841
2013	313	1.861	2.767	4.628
2014	311	2.307	2.293	4.600
2015	276	2.076	3.059	5.135
2016	210	1.513	2.712	4.225
2017	93	1.298	286	1.584

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları özellikle işbaşı eğitim programlarının daha ön plana çıkmasından sonra azalma eğilimi içerisine girmiştir. 2017 yılında ise düzenlenen 93 mesleki eğitim kursuna bin 584 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 286' sı erkek, bin 298' i kadınlardan oluşmaktadır. 2017 yılında mesleki eğitim kurslarına katılan kişi sayısında belirgin bir düşüş olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak aktif işgücü hizmetlerinde yapılan değişiklikle İŞKUR'un diğer bir hizmeti olan ve işi yaparak öğrenmeyi amaçlayan işbaşı eğitim programının uygulanabilirliğinin kolaylaştırılması gösterilebilir.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem

taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2017 yılında kursiyerlerin yüzde 82' si kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Pres Makineleri Operatörü	Pres Makineleri Operatörü	Yöresel Kilim Dokuyucusu
Yöresel Kilim Dokuyucusu	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Pres Makineleri Operatörü
El Nakışçısı	Mobilya Döşeme Dikim İşçisi	El Nakışçısı
Şiş Örgücü (Elle)	Web Tasarımcısı	Şiş Örgücü (Elle)
Süt Sığırı Yetiştiricisi	Gazeteci	Süt Sığırı Yetiştiricisi
Mobilya Döşeme Dikim İşçisi	Asansör Bakım Ve Onarım İşçisi	İç Giyim Konfeksiyon Makineci
İç Giyim Konfeksiyon Makineci	Dekoratif Ahşap Süslemeci	Kadın İç Giysileri Dikimi Elemanı
Kadın İç Giysileri Dikimi Elemanı	Süt Sığırı Yetiştiricisi	Kadın Üst Giysileri Dikim Elemanı
Kadın Üst Giysileri Dikim Elemanı	Oyuncak Bebek Yapımcısı	Halı Dokuyucu (El Tezgahı)
Halı Dokuyucu (El Tezgahı)	Tığ Örgücü	Mobilya Döşeme Dikim İşçisi

Kaynak: İŞKUR

2017 yılında en fazla Pres Makineleri Operatörü, Yöresel Kilim Dokuyucusu ve El Nakışçısı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Yöresel Kilim Dokuyucusu, Pres Makineleri Operatörü ve El Nakışçısı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Pres Makineleri Operatörü, Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan) ve Mobilya Döşeme Dikim İşçisi mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Mesleki eğitim kurslarına katılanların yüzde 82' sini oluşturan kadınların en fazla katılımcı olduğu ilk üç meslek ile toplamdaki ilk üç meslek benzerlik göstermektedir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	37	53	36	89
2011	195	161	316	477
2012	461	278	733	1.011
2013	689	500	928	1.428
2014	399	323	667	990
2015	2.121	1.933	2.361	4.294
2016	3.222	2.953	3.294	6.247
2017	3.580	4.845	4.233	9.078

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2014 yılı hariç, 2010 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisindedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2017 yılında düzenlenen toplam kurs sayısı 2010 yılına göre 102 kat artmıştır. Bu durum İŞKUR'un işbaşı eğitim programlarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2017 yılında 3 bin 580 program düzenlenmiş olup toplam 9 bin 78 kişi programa katılmıştır. Katılımcıların yüzde 53,4' ü kadınlardan yüzde 46,6' sı erkeklerden oluşmaktadır. Artış eğiliminde olan işbaşı eğitim programından 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 45,5 oranında daha fazla kişi faydalanmıştır. 2017 yılı verilerine göre ise benzer şekilde işbaşı eğitim programlarından yararlanan kişi sayısı bir önceki yıl verilerine kıyasla yüzde 45,3 oranında artış göstermiştir.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Satış Elemanı (Perakende)	Satış Elemanı (Perakende)	Satış Elemanı (Perakende)
Ön Muhasebeci	Seri Üretim Tezgah Operatörü	Ön Muhasebeci
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Metal Mamuller Montaj İşçisi	Perakende Satış Elemanı (Gıda)
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü	Makineci (Dikiş)
Seri Üretim Tezgah Operatörü	Plastik Mamuller Montaj İşçisi	Sekreter
Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Hasta Danışmanı
Makineci (Dikiş)	Süt Ve Süt Ürünleri İşlemecisi	Diğer İplik İşçileri Ve Sarıcıları
Diğer İplik İşçileri Ve Sarıcıları	Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Sekreter	Ön Muhasebeci	Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Lojistik Elemanı	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş

Kaynak: İŞKUR

2017 yılında en fazla Satış Elemanı (Perakende), Ön Muhasebeci ve Metal Mamuller Montaj İşçisi mesleklerinde işbaşı eğitim programı düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Satış Elemanı (Perakende), Ön Muhasebeci ve Perakende Satış Elemanı (Gıda) mesleğinde program düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Satış Elemanı (Perakende), Seri Üretim Tezgah Operatörü ve Metal Mamuller Montaj İşçisi mesleklerinde program düzenlenmiştir. Satış Elemanı (Perakende) mesleği kadınlarda, erkeklerde ve toplamda en fazla program düzenlenen meslek olarak görülmektedir.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	9	107	93	200
2011	20	231	237	468
2012	26	292	330	622
2013	46	572	575	1.147
2014	66	785	802	1.587
2015	61	763	763	1.526
2016	21	229	299	528
2017	140	1.742	1.530	3.272

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2017 yılında 140 girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2017 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısı 2016 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısının yaklaşık 7 katıdır. Programa 2017 yılında bin 742'si kadın, bin 530'u erkek olmak üzere toplam 3 bin 272 kişi katılmıştır. Kadın katılımcı sayısındaki artışın doğal nedenlerinden biri ise "Kadın İstihdamı Eylem Planı" kapsamında kadın girişimciliğin desteklenmesine yönelik çalışmalardır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2010-2017)

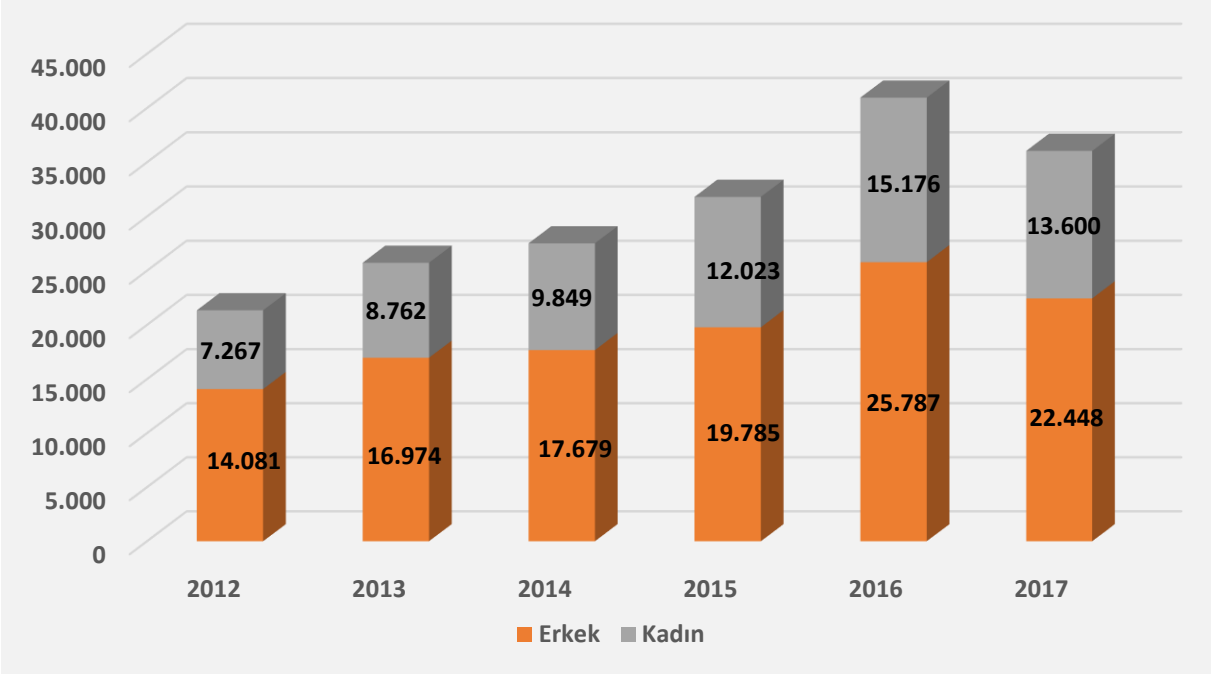

Kaynak: İŞKUR

Bursa ilinde 2017 yılında yüzde 37,7' si kadın olmak üzere 36 bin 48 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısında ise 2017 yılında bir önceki yıla oranla yüzde 12 azalış meydana gelmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik; azalış eğilimi göstermemektedir. Bu sorun ise gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak, odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple; işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını "Sürekli Hane Halkı İşgücü Anketleri" aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un "İşgücü Piyasası Araştırmaları", bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda; işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle "İşgücü Piyasası Araştırması" yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumu tarafından 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar, 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya

başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçları arasında İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma; yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2018 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 2 Nisan - 11 Mayıs 2018 tarihleri arasında Türkiye genelinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden 105 bin 747 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda; il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel İşyeri Bilgileri
- Mevcut İstihdam Bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık İş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde Güçlük Çekilen Meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2019 Tarihleri İtibariyle Artış/Azalış Olacağı Düşünülen Mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve mevcut istihdam bölümünde Bursa ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Bursa ilinde 4 bin 868 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 328 bin 11 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Bursa ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 8'de Bursa ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşveren Sayısı
İmalat	2.203
Toptan ve Perakende Ticaret	795
İnşaat	673
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	217
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	193
Ulaştırma ve Depolama	169
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	164
Eğitim	139
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	89
Diğer Hizmet Faaliyetleri	55
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	42
Bilgi ve İletişim	40
Gayrimenkul Faaliyetleri	23
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	19
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	16
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	16
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	15
Genel Toplam	**4.868**

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde imalat sektörünün önemi, işgücü piyasası araştırmalarında bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bursa ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 45,3' ü imalat sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20

ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde imalat sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı, yüzde 29,1 oranla ilk sırada yer almaktadır. Bu durumda; Bursa ilinde imalat sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmakla birlikte iki sonuçta da imalat sektörü ilk sırada yer almaktadır. İmalat sektöründen sonra en fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 16,3' ü bu sektörde bulunmaktadır. Bu sektörde yüzde 18,4 olan Türkiye ortalamasına yakın bir oran olarak gerçekleşmiştir. Bursa ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden yaklaşık her 2 işyerinden bir tanesi imalat sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır. Daha sonra ise Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörü 16'şar işyeri ile karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu tablo incelenirken Bursa ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca bu araştırma işyeri bazlı bir araştırma olup mutlaka istihdamı 20' den az olan bir Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bulunan banka şubesi mevcut olacağından verilerin düşük olması doğaldır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

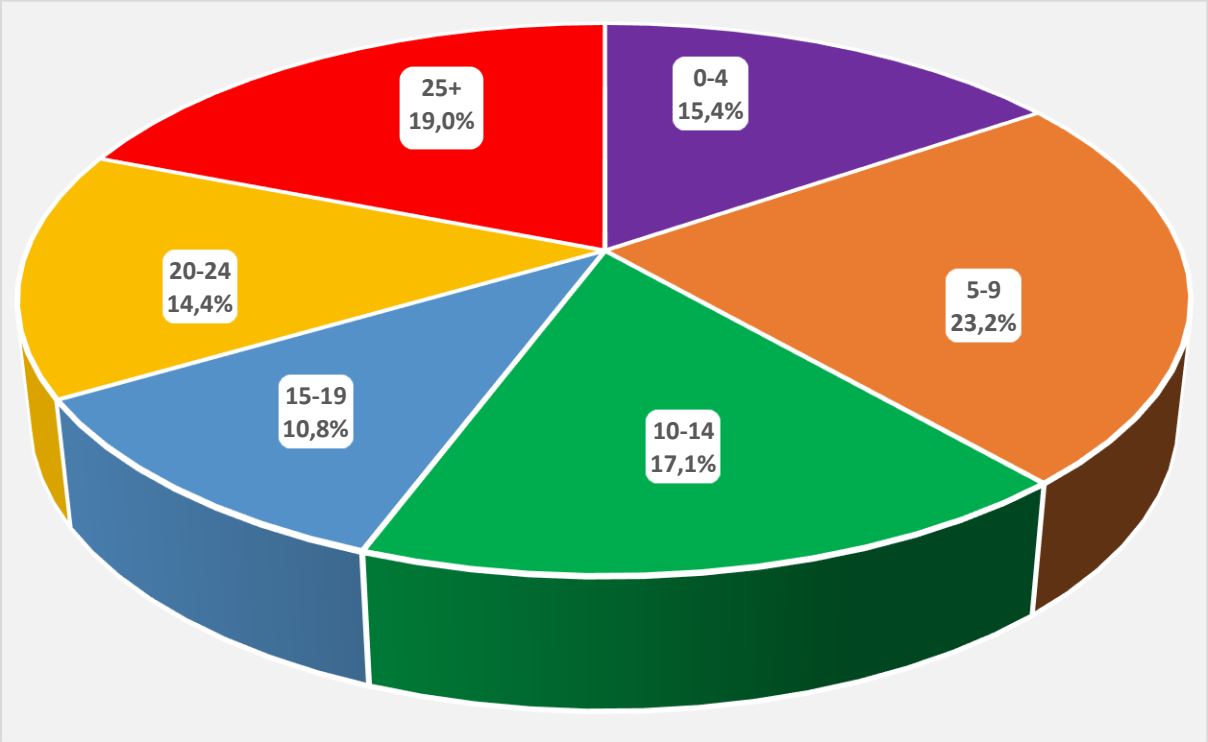

Kaynak: İPA 2018

Şekil 5’te görüldüğü üzere Bursa ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 23,2’ si 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 0-4 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 15,4’ tür. Her 5 işyerinden 2’ si 0-9 yaş aralığındadır. İşyerlerinin yaklaşık yüzde 33’ ü ise 20 ve daha fazla yıldır faaliyet göstermektedir.

Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı

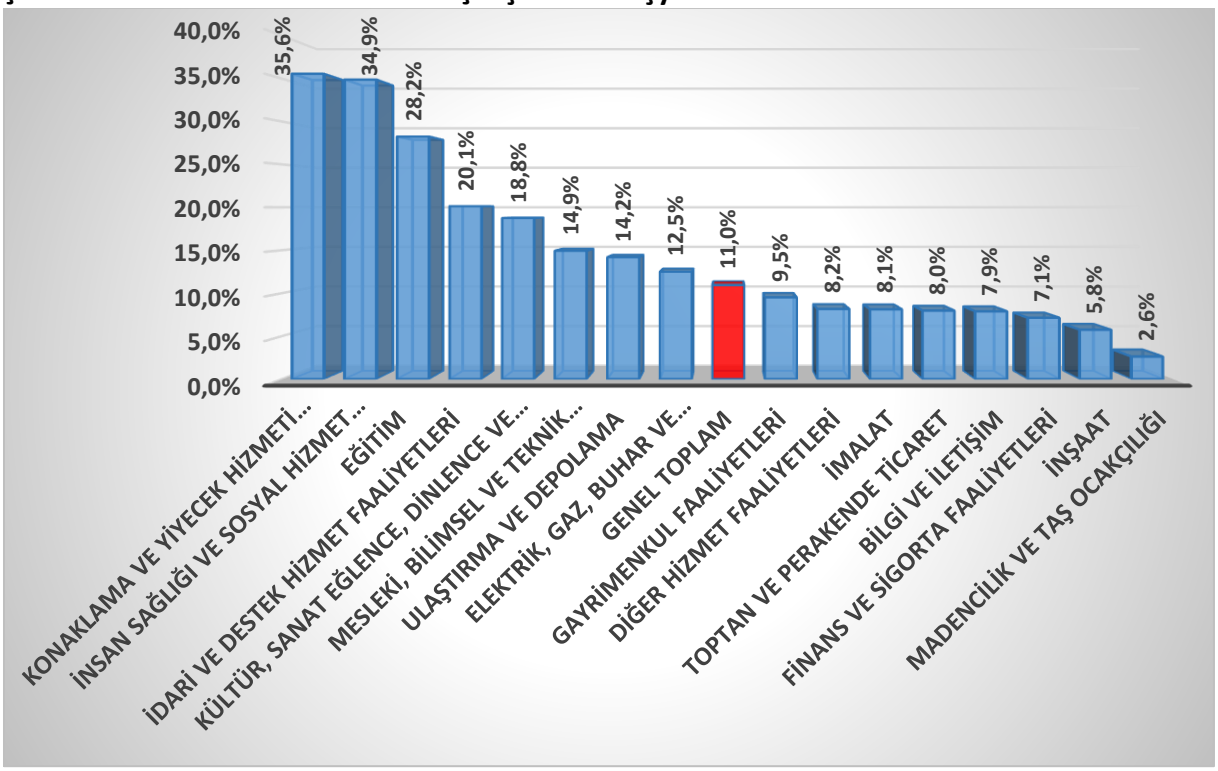

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 35,6' sında part-time çalışan bulunmaktadır. Bursa ili genelinde part-time çalışması olan işyerleri oranı yüzde 11 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde bu konuda öne çıkan ve yüzde 41,8 ile birinci sırada yer alan İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü, Bursa ilinde yüzde 34,9 ile ikinci sırada yer almıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 28,2 ile Eğitim sektörü yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi, ilgili alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Bursa ilinde part-time çalışma yapma eğiliminde yüzde 2,6 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü son sırada yer almaktadır. Türkiye genelinde ise yüzde 3,9 ile Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin

kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir.

Şekil 7' de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu

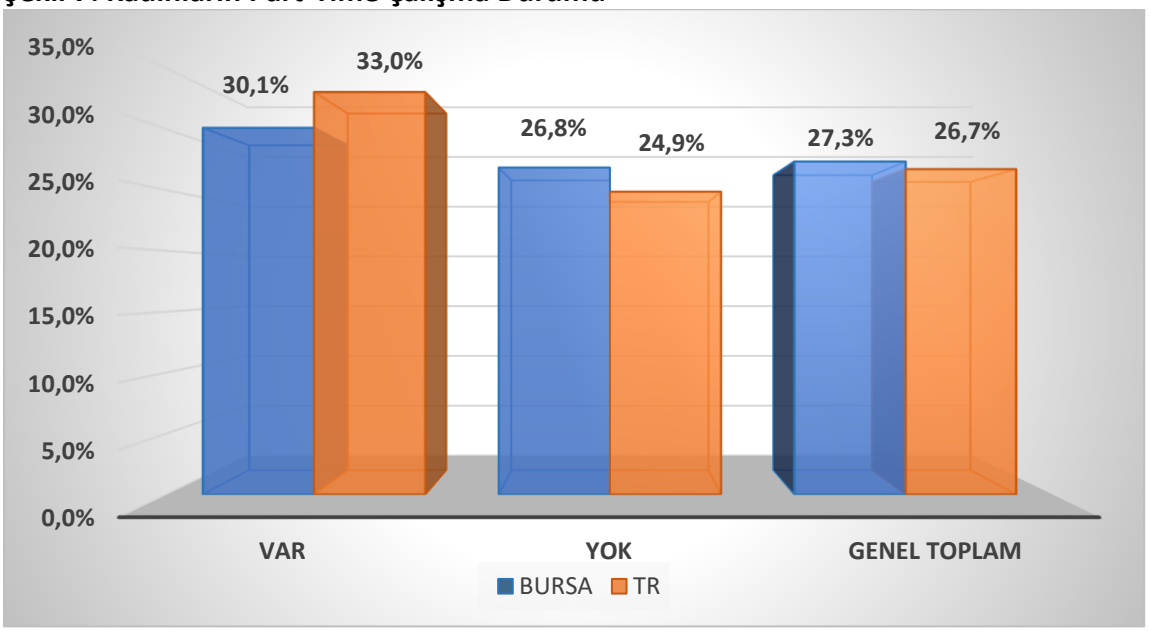

Kaynak: İPA 2018

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,7' sini kadınlar oluşturmaktayken Bursa ilinde bu oran yüzde 27,3 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Bursa ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 30,1 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 26,8 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 33 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 30,1 ile Türkiye genelinin altında kalmıştır. Bursa ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir. Türkiye geneli ile benzer bir durum söz konusudur.

Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

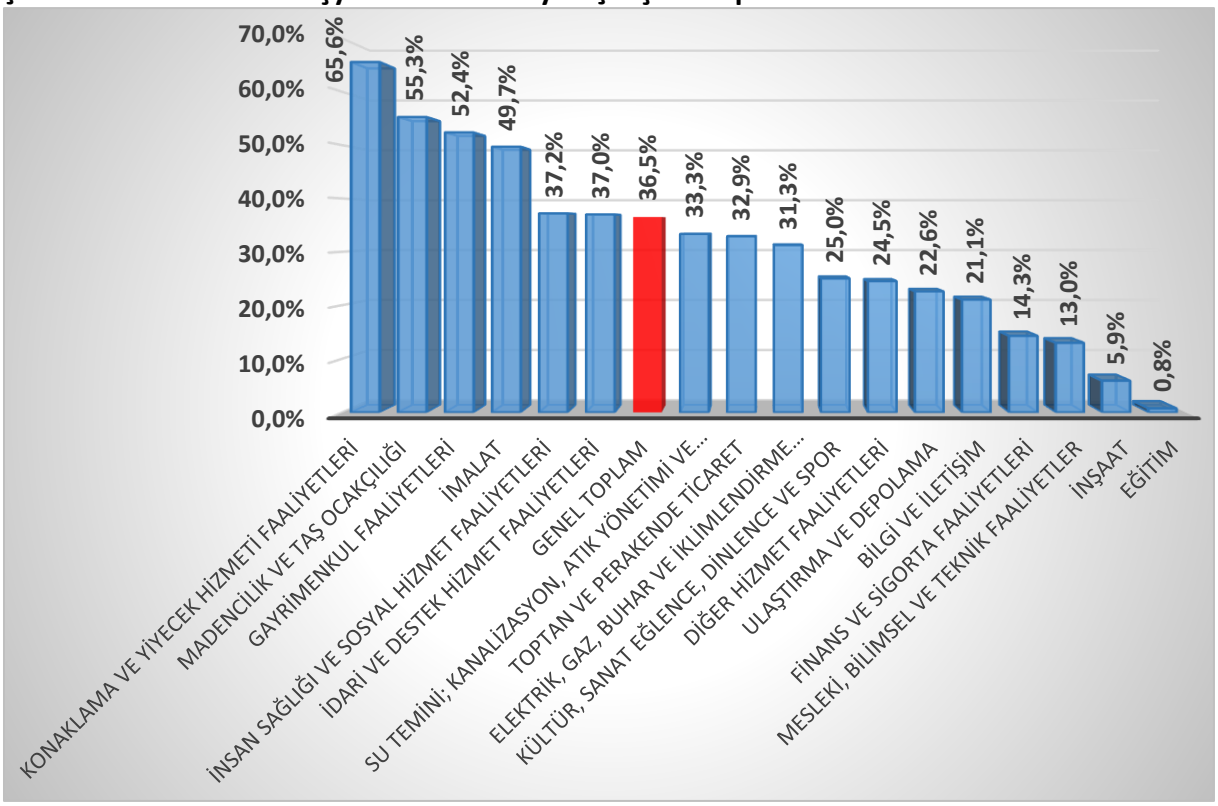

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde işyerlerinin yüzde 36,5' inde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 26,3' tür. Bursa ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyerleri Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Gayrimenkul Faaliyetleri ve İmalat sektörlerinde görülmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı iki işyerinden en az bir tanesinde vardiyalı çalışma söz konusudur. Eğitim sektörü ise yüzde 0,8 ile bir önceki sene ile benzerlik göstererek en az vardiyalı çalışma olan sektör olarak son sırada yer almıştır. Vardiyalı çalışmayı az yapan bir diğer sektör olan İnşaat sektöründe bu oran yüzde 5,9 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu sektörlerde vardiyalı çalışmanın az yapılmasının nedeni ise işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir.

Bursa ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının üstünde olan sektörler; Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Gayrimenkul Faaliyetleri, İmalat, İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ve İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleri olmuştur.

Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

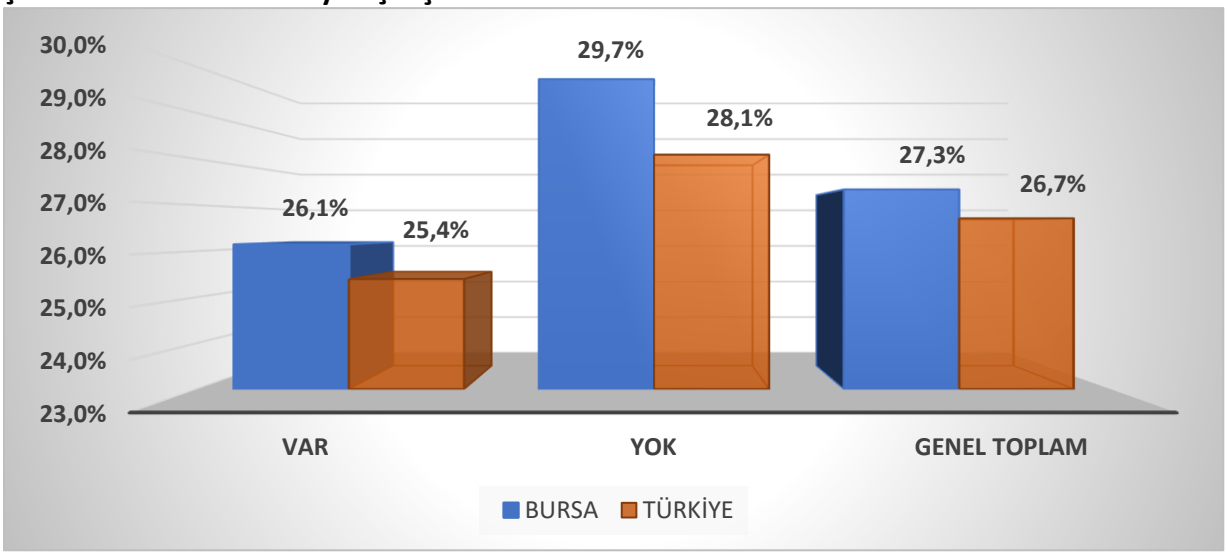

Kaynak: İPA 2018

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da görüldüğü gibi vardiyalı çalışma yapılmayan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine kıyasla daha fazladır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 26,1' i kadın, yüzde 73,9' u ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 29,7' ye yükselmektedir. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Bursa ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 27,6' sının kadınlardan oluşmasıdır. Diğer bir deyişle; yaklaşık her 4 çalışandan 1'i kadın, 3' ü erkeklerden oluşmakta olup Türkiye ortalamasına da yakın bir oran söz konusudur.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece 2,7 puan bir farkla fazladır. Şekilde görüldüğü üzere; bu fark Bursa ilinde 3,6 puandır. Bu oran

kadınların Bursa ilinde Türkiye geneline göre daha yüksek oranla vardiyalı çalıştığını göstermektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

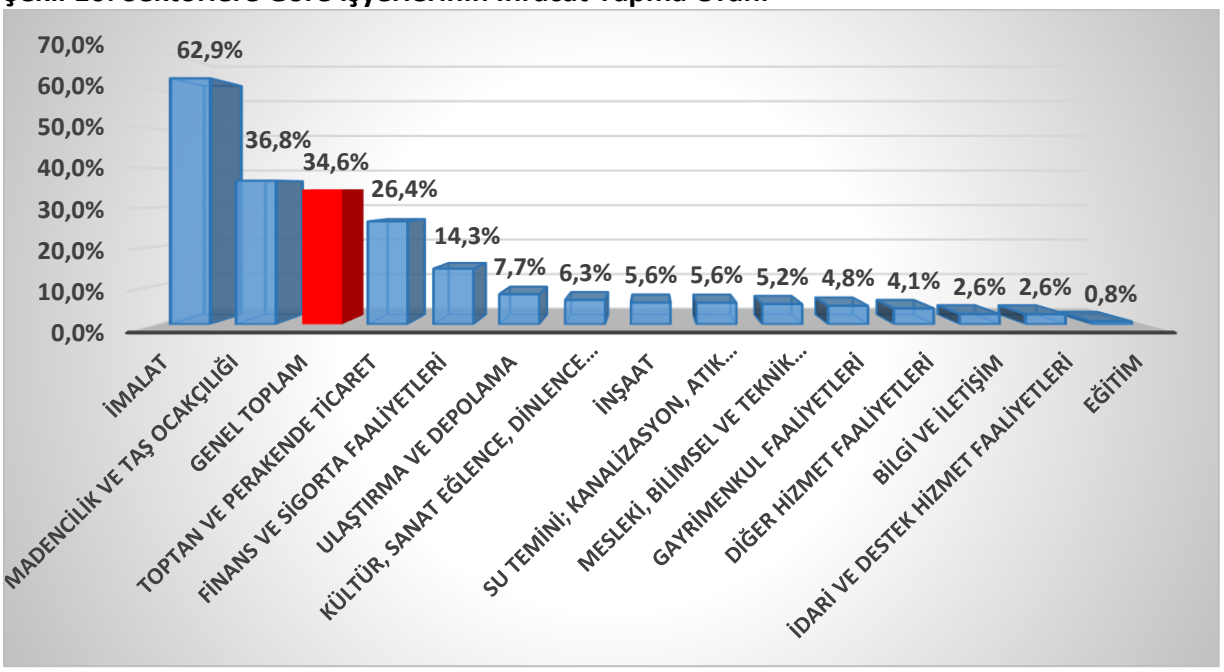

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde 17 sektörden 14 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 62,9' u ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 36,8 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü bulunmaktadır. 2017 yılında benzer şekilde İmalat sektörü yüzde 63 ile ilk sırada, Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü de yüzde 45,8 ile ikinci sırada yer almıştı. Bu iki sektör ihracat yapma oranı anlamında, Bursa ili ortalaması olan yüzde 34,6 oranına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalaması ile de benzerlik göstermektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 22,4'ü ihracat yapmakta ve Bursa ilinde olduğu gibi ilk iki sektör olarak yüzde 53,2 ile İmalat ve yüzde 27,4 ile de Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 22,4'ü ihracat yapmaktadır. Bursa ilinde ise bu oran Türkiye geneline oranla daha yüksek olup yüzde 34,6 olarak gerçekleşmiştir.

Bursa ilinde bulunan işgücü için İmalat sektöründe istihdam edilme hususu önemli ağırlık oluşturmaktaydı. Bu sektördeki işverenlerin ihracat yapma oranının diğer sektörlere nazaran yüksek olmasının nedeni; ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarıdır. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin

yüksek olması beklenmektedir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe söz konusu oranın yüksek çıkmasının en önemli sebebi işyeri sayısının az olmasıdır.

Şekil 11: Ar-Ge Çalışması Yapan İşyeri Durumu

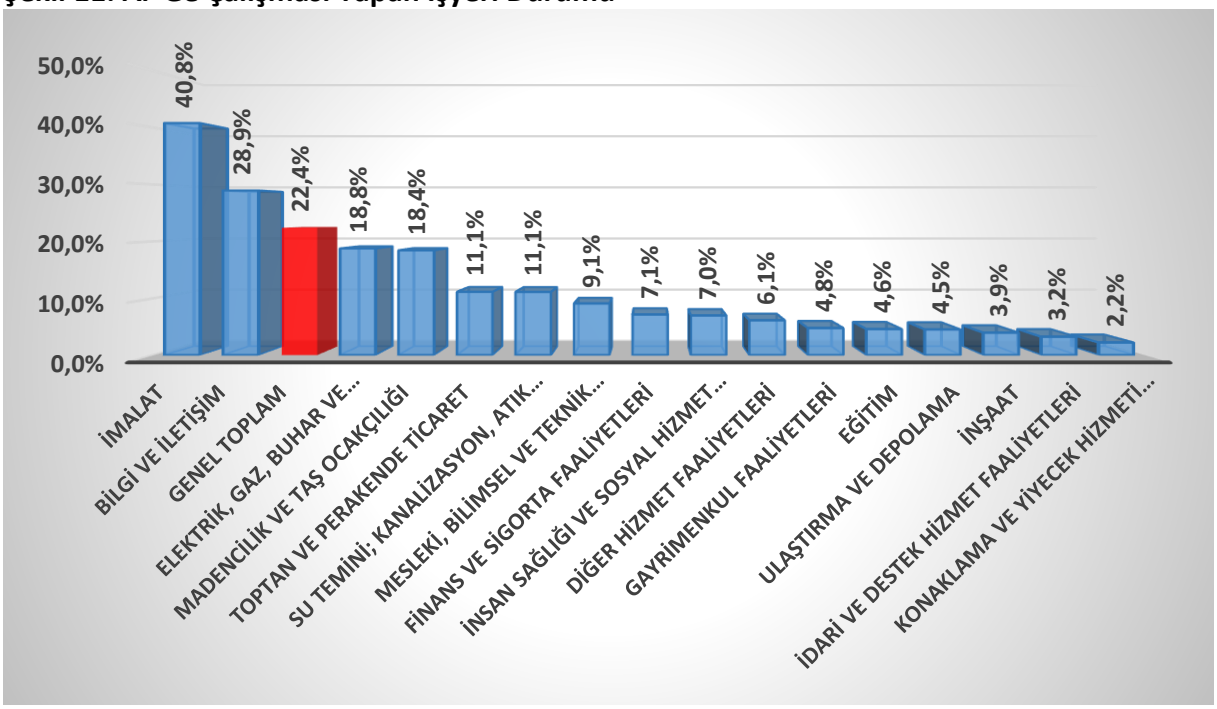

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde 17 sektörden 16 sektörde bulunan işyerleri Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Sadece Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe Ar-Ge çalışması yapılmadığı görünmektedir. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 22,4 olarak gerçekleşmiştir. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 40,8' i Ar-Ge çalışması yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 28,9 ile Bilgi ve İletişim sektörü bulunmaktadır. Üç ve dördüncü sırada ise yüzde 18,8 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ve yüzde 18,4 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleri yer almaktadır. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 14,5' i Ar-Ge çalışması yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 33,5 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 31,2 ile İmalat sektörleri ön plana çıkmaktadır. Bursa ilinde İmalat sektöründe Ar-Ge çalışması yapan işyerlerinin oranı Türkiye geneline oranla daha fazladır. Bu durum Bursa ilinde İmalat sektöründeki Ar-Ge çalışmalarına Türkiye Geneline oranla daha fazla önem verildiğinin göstergesidir.

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 14,5' i Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Bursa ilinde ise bu oran Türkiye geneline oranla daha yüksek olup yüzde 22,4 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%)

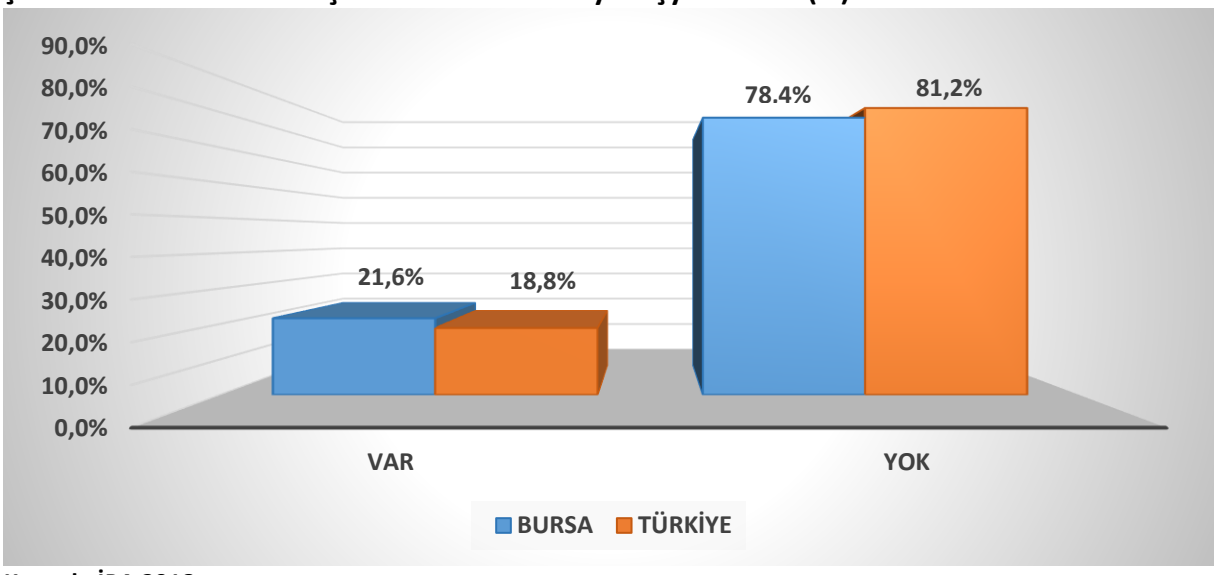

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin yüzde 21,6' sı gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 18,8 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 13'te planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 13: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

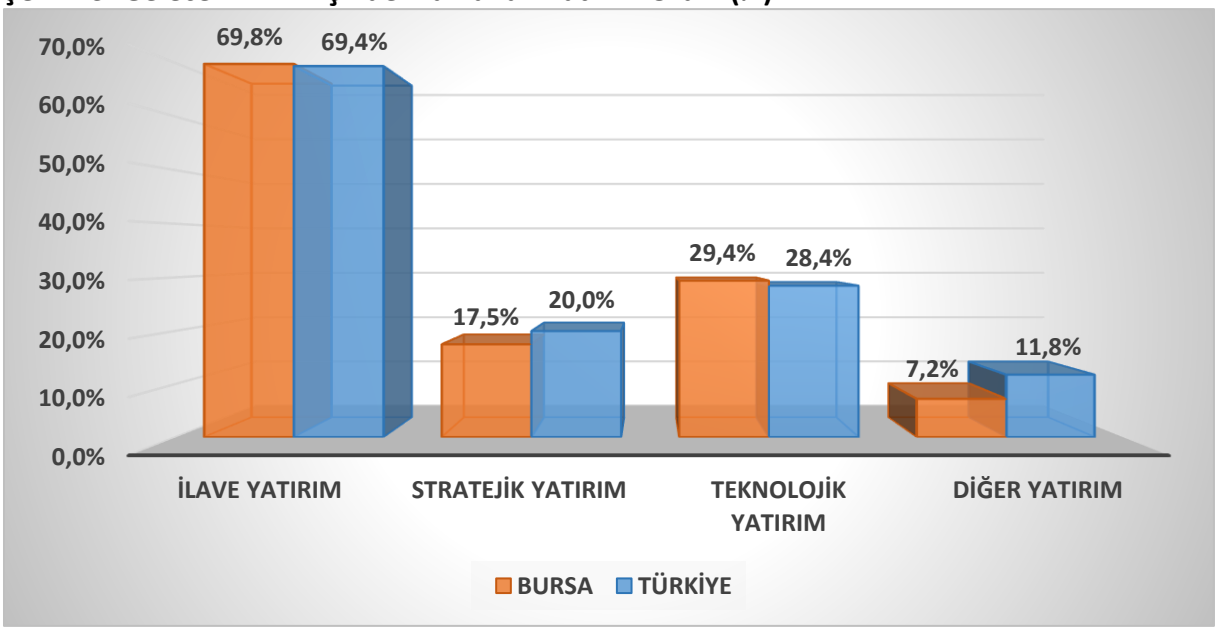

Kaynak: İPA 2018

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işyerleri yatırım türlerine göre incelendiğinde; Bursa ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işverenlerin yüzde 69,8' i İlave Yatırım, yüzde 29,4' ü Teknolojik Yatırım, yüzde 17,5' i Stratejik Yatırım ve yüzde 7,2' si ise Diğer Yatırım yapmayı planlamaktadır. Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 69,4' ü İlave Yatırım, yüzde 28,4' ü Teknolojik Yatırım, yüzde 20'si

Stratejik Yatırım ve yüzde 11,8' i "Diğer Yatırım" yapmayı planlamaktadır. Bursa ilindeki işyerlerinin gelecek bir yıl içinde planladığı yatırım türleri, oranları ile birlikte Türkiye geneli ile benzerlik göstermektedir.

Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

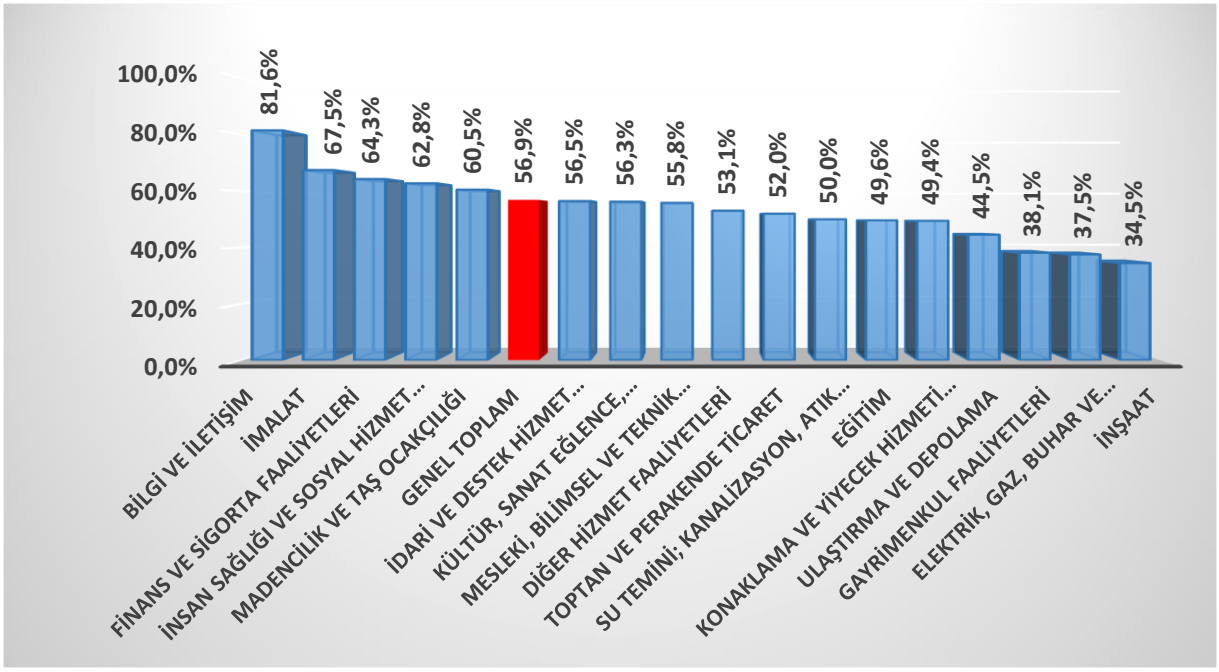

Kaynak: İPA 2018

Şekil 14'te İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Bursa ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 56,9' u İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 46,7 olarak gerçekleşerek, bu oran Bursa ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

Bursa ilinde Bilgi ve İletişim, İmalat, Finans ve Sigorta Faaliyetleri, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ve Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörlerinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları ortalamanın üzerinde yer almıştır. İlin en çok işyerine sahip olan İmalat sektöründe ise bu oran yüzde 67,5 ile ikinci sırada yer almıştır. Sektörlere göre İŞKUR hizmetlerinden en yüksek faydalanma oranı yüzde 81,6 ile Bilgi ve İletişim sektöründedir.

Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	4,3%	60,9%	95,7%	13,0%	4,3%	4,3%
İmalat	7,2%	71,5%	93,7%	25,9%	7,3%	7,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	-	66,7%	83,3%	33,3%	-	-
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	11,1%	88,9%	77,8%	44,4%	11,1%	11,1%
İnşaat	5,7%	64,6%	87,5%	23,4%	7,3%	4,7%
Toptan ve Perakende Ticaret	5,8%	66,8%	92,7%	24,9%	6,1%	5,4%
Ulaştırma ve Depolama	10,1%	71,0%	94,2%	20,3%	10,1%	10,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	13,5%	67,4%	94,4%	29,2%	11,2%	12,4%
Bilgi ve İletişim	16,1%	64,5%	83,9%	64,5%	12,9%	12,9%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	11,1%	66,7%	77,8%	44,4%	11,1%	11,1%
Gayrimenkul Faaliyetleri	-	50,0%	100,0%	25,0%	-	-
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	10,5%	70,9%	77,9%	50,0%	12,8%	10,5%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	9,2%	56,3%	92,0%	34,5%	9,2%	9,2%
Eğitim	4,6%	70,8%	83,1%	36,9%	9,2%	3,1%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	9,3%	63,0%	81,5%	59,3%	3,7%	7,4%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	11,1%	55,6%	88,9%	22,2%	11,1%	11,1%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	7,7%	57,7%	76,9%	34,6%	7,7%	7,7%
Genel Toplam	**7,5%**	**68,8%**	**91,6%**	**28,1%**	**7,6%**	**7,0%**

Kaynak: İPA 2018

Bursa İlinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 56,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olup en çok yüzde 91,6 ile Eleman Talebi hizmeti aldıklarını belirtmişlerdir. İşyerlerinin 68,8' i Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden yararlanırken yüzde 28,1' i ise İşbaşı Eğitim Programı(İEP)'ndan yararlanmak amacıyla İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir.

Bursa ilinde Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 38,1' i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğunu belirtmiş ve bu işyerlerinin tamamının İŞKUR'un Eleman Talebi hizmetinden faydalandığı görülmektedir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi

hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki Tablo 9'da yer almaktadır. Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı ve Gayrimenkul Faaliyetleri sektörü dışındaki sektörlerin tamamı İŞKUR'un sunmuş olduğu tüm hizmetlerden faydalanmışlardır.

Bursa İlinin işgücü piyasasında önemli bir yere sahip olan İmalat sektöründeki işyerlerinin yüzde 93,7' si Eleman Talebi, yüzde 71,5' i Danışmanlık ve Yönlendirme ve yüzde 25,9' u da İşbaşı Eğitim Programı hizmetinden faydalanmıştır.

İŞKUR hizmetlerinden yüzde 81,6 ile en yüksek faydalanma oranına sahip Bilgi ve İletişim sektöründeki işyerleri Çalışanlara Yönelik Eğitim, İşbaşı Eğitim Programı, Kısa Çalışma Ödeneği(KÇÖ) ve Kurs hizmetlerinden en fazla oranda faydalanmıştır. Bu sektördeki işyerlerinin İŞKUR Hizmetlerinin tamamına yakınını en etkin şekilde kullandığını göstermektedir. Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden ise en fazla oranda Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründeki işyerleri faydalanmıştır.

Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı ve Gayrimenkul Faaliyetleri sektörlerindeki işyerleri Çalışanlara Yönelik Eğitim, KÇÖ ve Kurs hizmetlerinden faydalanmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlananların Memnuniyet Durumu

Memnuniyet	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İşbaşı Eğitim Programları	Kısa Çalışma Ödeneği	Mesleki Eğitim Kursu
Kararsızım	40,6%	4,1%	7,5%	12,3%	40,5%	46,3%
Memnun Değilim	7,2%	1,8%	4,6%	4,7%	5,2%	5,6%
Memnunum	52,1%	94,1%	87,8%	82,9%	54,3%	48,1%

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlananların memnuniyet oranları incelendiğinde; en fazla memnuniyet yüzde 94,1 ile Danışmanlık ve Yönlendirme hizmeti olmuştur. Bu hizmeti memnuniyet düzeyinde yüzde 87,8 ile Eleman Talebi, yüzde 82,9 ile İşbaşı Eğitim Programları hizmeti izlemektedir. Bu hizmetleri yüzde 54,3 ile Kısa Çalışma Ödeneği, yüzde 52,1 ile Çalışanlara Yönelik Eğitim hizmetleri yüzde 48,1 ile de Mesleki Eğitim Kursu izlemektedir. Memnuniyet oranlarında en fazla kararsızlığın olduğu İŞKUR hizmeti yüzde 46,3 ile Mesleki Eğitim Kursudur. Mesleki Eğitim Kursu hizmetini yüzde 40,6 ile Çalışanlara

Yönelik Eğitim ve yüzde 40,5 ile Kısa Çalışma Ödeneği Hizmetleri takip etmektedir. Memnuniyetsizlik oranının en yüksek olduğu İŞKUR Hizmeti ise yüzde 7,2 ile Çalışanlara Yönelik Eğitim hizmetidir.

Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

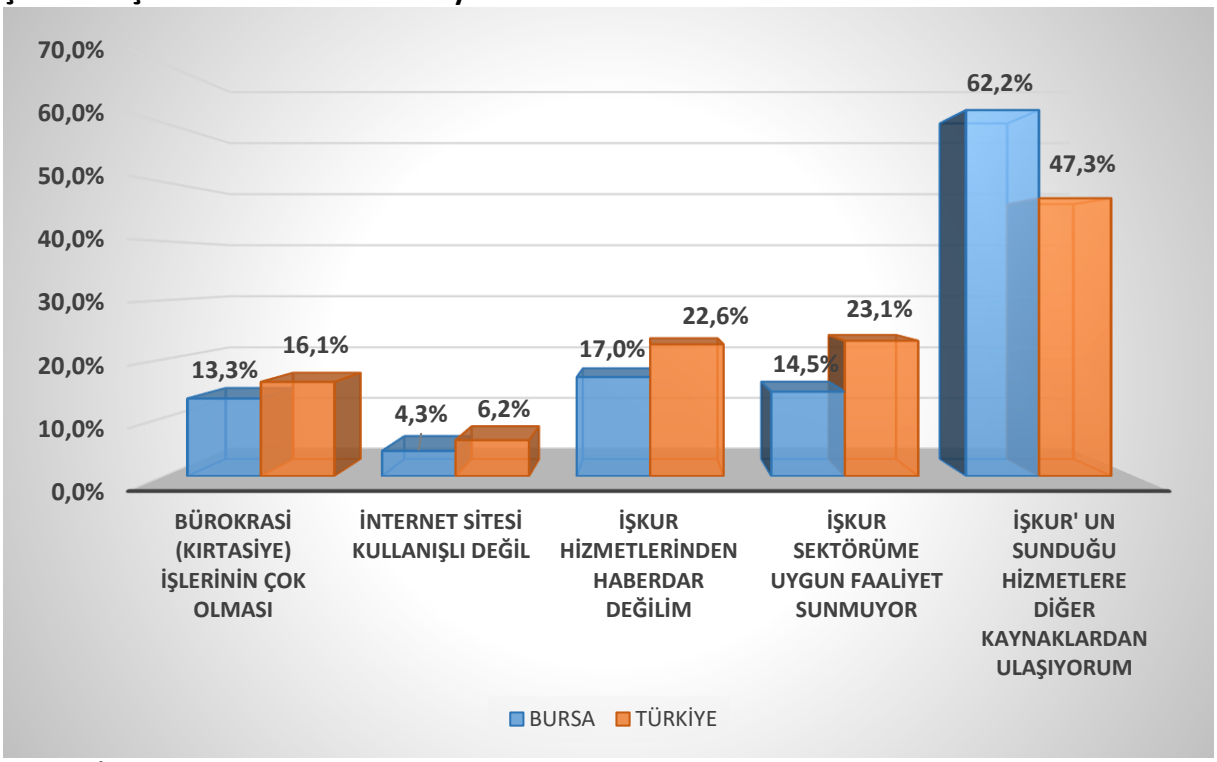

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, yüzde 62,2 ile İŞKUR'un Sunduğu Hizmetlere Diğer Kaynaklardan Ulaşılabilmesi, yüzde 17 ile İŞKUR Hizmetlerinden Haberdar Olmama ve yüzde 14,5 ile İŞKUR'un Sektöre Uygun Faaliyet Sunmaması gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde ise Bursa ilinde olduğu gibi ilk sırada yüzde 47,3 ile İŞKUR'un Sunduğu Hizmetlere Diğer Kaynaklardan Ulaşılabilmesi gerekçe gösterilmiştir. Türkiye geneli Bursa iline benzer olarak iki ve üçüncü sırada aynı nedenler gerekçe gösterilmiştir. Fakat Türkiye genelinde İŞKUR'un Sektöre Uygun Faaliyet Sunmaması gerekçesi ikinci sırada yer alırkan Bursa ilinde bu neden üçüncü sırada, Türkiye geneli İŞKUR Hizmetlerinden Haberdar Olmama gerekçesi üçüncü sırada yer alırken bu gerekçe Bursa ilinde ikinci sırada yer almıştır.

Mevcut İstihdam

Bursa ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri "Mevcut İstihdam" başlığı altında incelenecektir.

Bursa ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 328 bin 11 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 238 bin 341 çalışan erkeklerden, 89 bin 670 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 11: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İmalat	57.317	165.975	223.292
Toptan ve perakende ticaret	9.393	20.592	29.985
İnşaat	1.996	17.758	19.754
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	3.029	7.018	10.047
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	3.506	5.308	8.814
Ulaştırma ve depolama	1.010	6.426	7.436
Eğitim	4.636	2.001	6.637
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4.701	1.880	6.582
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1.598	3.702	5.300
Diğer hizmet faaliyetleri	709	1.591	2.300
Madencilik ve taş ocakçılığı	146	1.835	1.981
Bilgi ve iletişim	551	1.080	1.631
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	215	1.003	1.218
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	296	833	1.129
Gayrimenkul faaliyetleri	180	646	826
Finans ve sigorta faaliyetleri	301	370	671
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	87	323	410
Genel Toplam	**89.670**	**238.341**	**328.011**

Kaynak: İPA 2018

Sektörlere göre dağılımda ise; Bursa ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. İmalat sektörünün Bursa ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkeklerin yüzde 69,6' sı, kadınların ise yüzde 63,9' u İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. Toplam çalışan sayıları içinde ise İmalat sektöründe çalışma oranı yüzde 68,1 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 11 incelendiğinde; Eğitim ve İnsan Sağlığı, Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından daha yüksek olduğu görülmektedir. Geçen yıl yapılan araştırmada bu sektörlere ilaveten Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe de kadın çalışan, sayısı erkek çalışan sayısından yüksek olarak gerçekleşmişti.

Tablo 12: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	15.013	78.562	93.575
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	23.269	66.042	89.311
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	13.281	21.493	34.774
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	10.513	17.675	28.187
Profesyonel Meslek Mensupları	13.122	14.829	27.950
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	6.106	19.581	25.687
Hizmet ve Satış Elemanları	6.358	13.461	19.820
Yöneticiler	1.571	5.504	7.075
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	437	1.194	1.631
Genel Toplam	**89.670**	**238.341**	**328.011**

Kaynak: İPA 2018

Türkiye genelinde toplam çalışanların içerisinde Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar grubunda çalışanların oranı diğer meslek grupları ile kıyaslandığında önemli bir ölçüde ayrışmaktadır. Toplam çalışanların yüzde 43,1' i, erkek çalışanların yüzde 44,5' i ve kadın çalışanların yüzde 35,7' si bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu yer almakta ve yüzde 17,2 oranında çalışanı barındırmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 13,4 oranı ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu yer almaktadır.

Bursa ilinde kadınların yüzde 25,9' u Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, yüzde 16,7' si de Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer almaktadır. Erkeklerin ise yüzde 27,7' si Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ve yüzde 33' ü Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer almaktadır. Kadın ve erkek çalışan sayılarının birbirine en yakın olduğu meslek grubu, Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubudur.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grubu ise bir önceki seneyle benzerlik göstererek Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur. Bursa ilinin sosyo-ekonomik yapısında ormancılık ya da tarımsal faaliyet anlamında önemli bir ağırlıkta istihdam gerçekleşmemiştir. Bu oranın düşük olmasında, mevsimselliğin önemli rol oynadığı söylenebilir.

Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Seri Üretim Tezgah Operatörü	Makineci (Dikiş)	Seri Üretim Tezgah Operatörü
Beden İşçisi (Genel)	Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Temizlik Görevlisi	Muhasebeci	Şoför-Yük Taşıma
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Kalite Kontrolcü	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı
Kalite Kontrolcü	Büro Memuru (Genel)	Otomotiv Montaj İşçisi
Makineci (Dikiş)	Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Kalite Kontrolcü
Otomotiv Montaj İşçisi	Sekreter	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)
Şoför-Yük Taşıma	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Beden İşçisi (Genel)	Ahşap Mobilya İmalatçısı
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Kalite Kontrolcü-Tekstil	Sevkiyat Görevlisi

Kaynak: İPA 2018

Tablo 13'te ise Bursa ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Özellikle ilk iki mesleğin erkek çalışanlar ve toplam çalışanlar bazında aynı olması, toplam çalışanlar içinde erkeklerin ağırlıkta olmasından kaynaklıdır. Kadın ve erkek çalışanların ortak şekilde en fazla çalışanı olduğu meslekler; Kalite Kontrolcü, Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı ve Beden İşçisi (Genel) şeklinde sıralanmaktadır.

Kadın çalışanların en fazla olduğu Makineci(Dikiş) ve Temizlik Görevlisi meslekleri; erkek çalışanların en fazla olduğu meslekler içerisinde yer almamaktadır. Bursa ilinde kadınların büyük çoğunluğunun bu iki meslekte çalıştığı ve bu durumun en fazla çalışan sayısı olan mesleklere doğrudan etki ettiği görülmektedir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve işyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık

işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında; açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
İmalat	5.721	2,5%	41,6%
Toptan ve Perakende Ticaret	898	2,9%	29,1%
İnşaat	474	2,3%	18,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	374	4,1%	45,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	363	3,5%	27,9%
Ulaştırma ve Depolama	142	1,9%	18,1%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	140	2,6%	23,4%
Eğitim	87	1,3%	21,4%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	71	3,0%	30,6%
Bilgi ve İletişim	59	3,5%	36,8%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	56	0,8%	25,6%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	44	2,2%	21,1%
Gayrimenkul Faaliyetleri	19	2,2%	28,6%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	7	1,8%	16,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	6	0,5%	18,8%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	2	0,3%	14,3%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	2	0,2%	6,3%
Genel Toplam	**8.463**	**2,5%**	**32,9%**

Kaynak: İPA 2018

Bursa ili işgücü piyasası araştırması sonucunda; bin 599 işyerinde, 8 bin 463 açık iş tespit edilmiştir. Bursa ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 8 Bin 463 kişilik açık işin yüzde 67,6' sına tekabül eden 5 bin 721 kişilik kısmı, imalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörleridir.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 14'ten de görüleceği üzere Bursa ilinde açık iş oranı yüzde 2,5 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Bursa ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 97,5 kişilik dolu kadronun yanında 2,5 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 4,1 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü olarak tespit edilmiştir.

Bursa ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 32,9' unda açık iş bulunmaktadır. Bu oran; Türkiye ortalamasının üzerinde olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 23,3 olarak gerçekleşmiştir.

Açık işi olan işyeri oranında, yüzde 45 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ilk sırada yer almaktadır.

Şekil 16: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

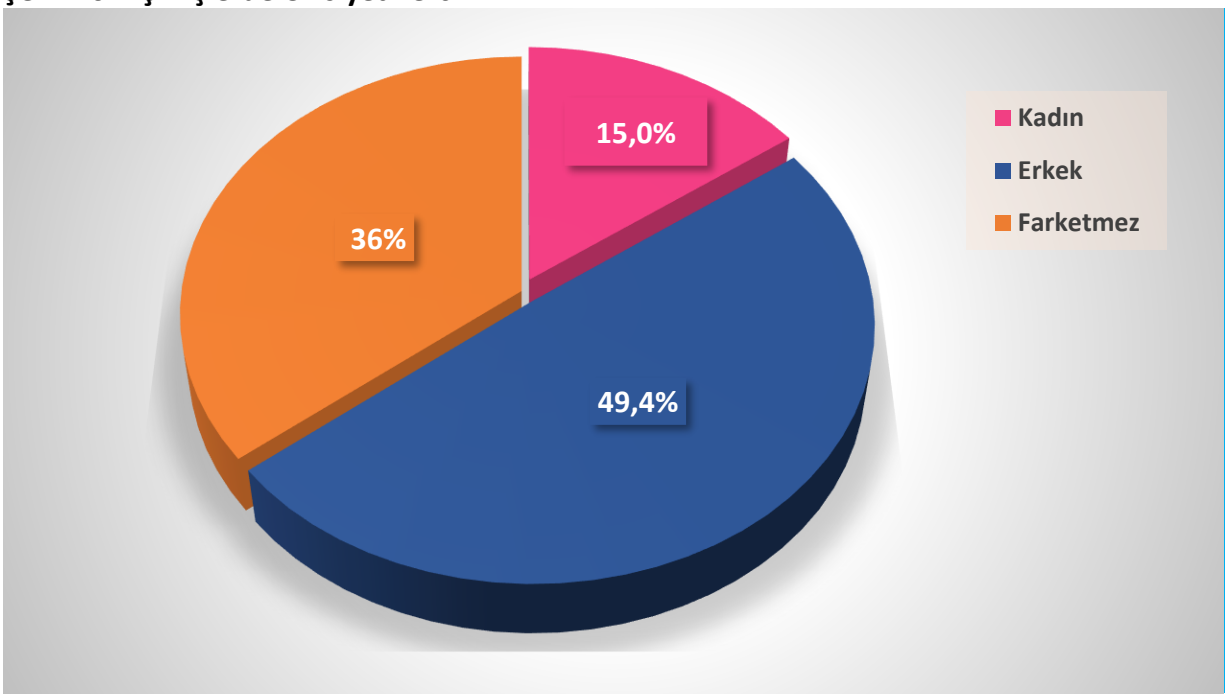

Kaynak: İPA 2018

Şekil 16' da Bursa ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Bursa ilinde açık işlerin yüzde 49,4'ünde işverenler, erkek işgücü talep etmekte iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 39,4 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Bursa ilinde yüzde 15 ile Türkiye geneli oranı olan yüzde 8,9' un üzerinde yer almıştır. Türkiye genelinde işverenlerin yaklaşık yarısı açık işlerinde herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunmamıştır. Bursa ilinde ise işverenlerin üçte biri açık işlerinde cinsiyet tercihinde bulunmamıştır.

Şekil 17: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

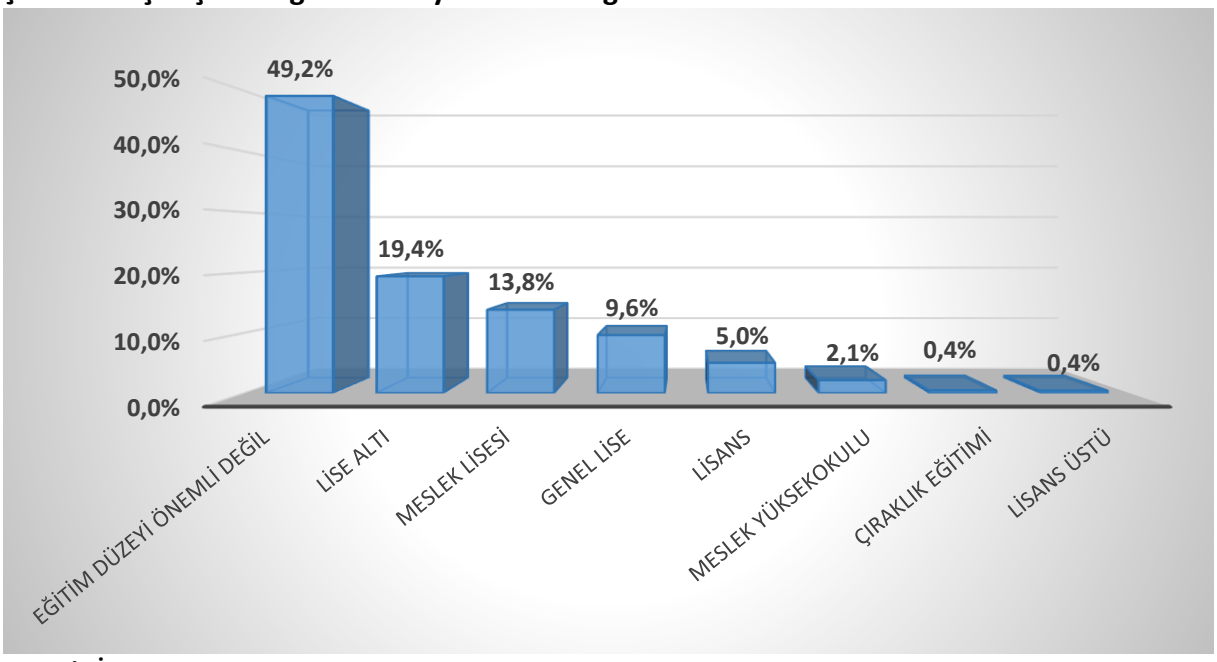

Kaynak: İPA 2018

İşverenlerin ihtiyaç duyduğu ve muhtelif açık iş arama kanallarını kullanarak işgücü talebini ilettikleri açık işlerinde asgari eğitim düzeyi de önemli bir tarafı oluşturmaktadır.

Bursa ilindeki açık işlerin yüzde 49,2' sinde işverenler herhangi bir eğitim düzeyi talep etmemişlerdir. Bursa işgücü piyasasında iki işverenden biri, eğitim düzeyinin açık işlerde önemli olmadığını belirtmiştir. Açık işlerin eğitim düzeyine göre dağılım oranı sıralamasında ikinci sırada yüzde 19,4 ile Lise Altı eğitim seviyesi yer almaktadır. Açık işlerde en az talep edilen eğitim seviyeleri ise yüzde 0,4 ile Lisans Üstü ve Çıraklık Eğitimi'dir.

Şekil 18: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

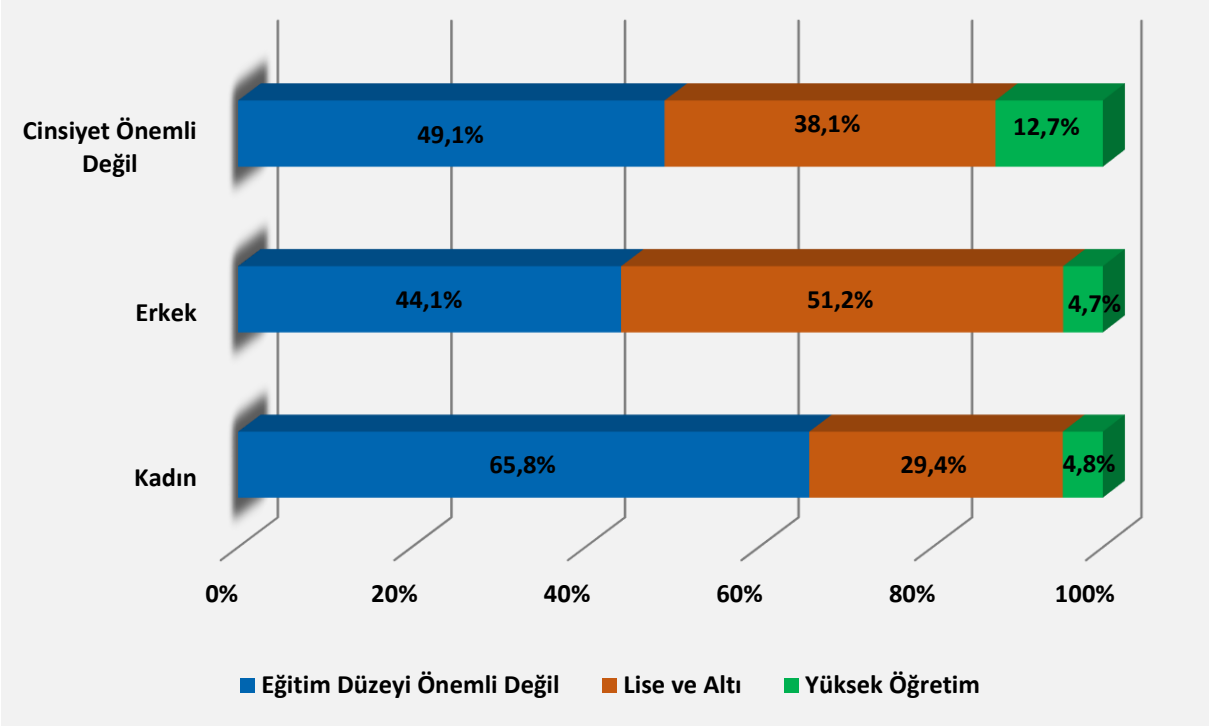

Kaynak: İPA 2018

Şekil 18' de açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 49,1 oranında eğitim düzeyi de önemli görülmemektedir. Yüzde 38,1 oranında lise ve altı seviyesinde ve yüzde 12,7 oranında ise yüksek öğretim seviyesinde işgücü tercih edilmektedir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde yüzde 44,1 oranında, kadınların tercih edildiği açık işlerde ise yüzde 65,8 oranında eğitim düzeyi önemli görülmemektedir. Hem kadın hem de cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, eğitim düzeyi önemli değil seçeneği ön plana çıkmaktadır. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha fazla oranda eğitim düzeyi önemli değil seçeneği tercih edilmiştir.

Şekil 19: Açık İşlerde Engelli Çalıştırmak İstenmesi

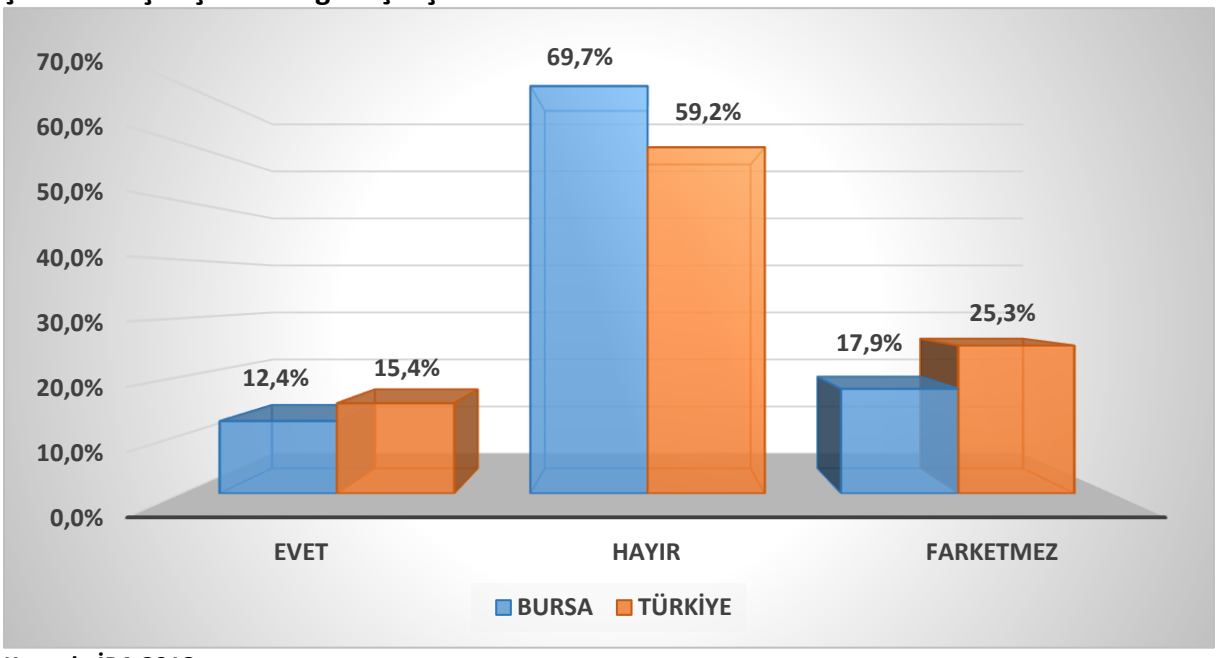

Kaynak: İPA 2018

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; Bursa ilinde yüzde 12,4 oranında Evet denilmiştir. Farketmez diyenlerin oranı yüzde 17,9'dur. Yani açık işler açısından genel değerlendirmede her 10 açık iş için 3 engelli tercih edilebileceği söylenmiştir.

Türkiye genelinde ise yüzde 15,4 oranında evet, yüzde 25,3 oranında farketmez denilmiştir. Yani her 5 açık iş için 2 engelli tercih edilebileceği söylenmiştir. Bursa ili engelli işçi çalıştırma eğiliminin Türkiye geneline göre daha düşük oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 20: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

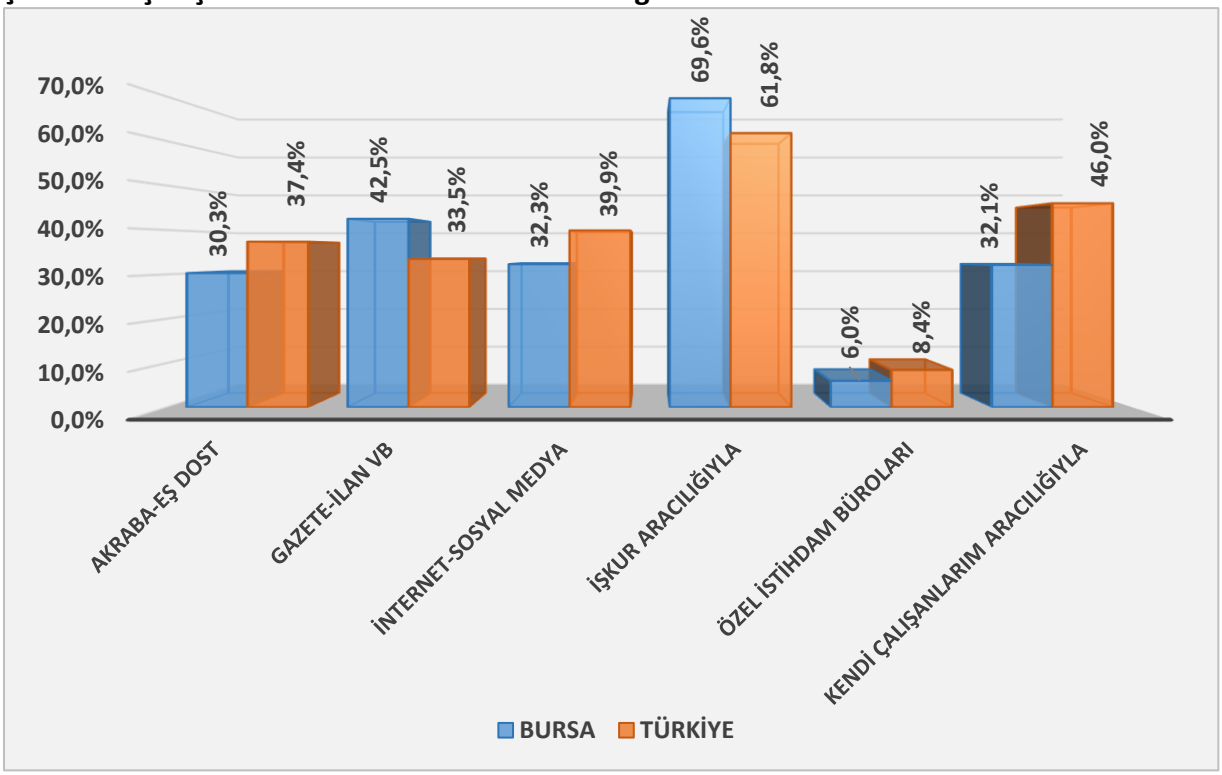

Kaynak: İPA 2018

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 20'de Bursa ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Bursa ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 69,6 gibi büyük bir oranı İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. 2016 yılında yüzde 58,4 ve 2017 yılında ise yüzde 68,3 olarak gerçekleşen bu oran, yıllar geçtikçe işverenlerin açık işlerini karşılarken İŞKUR'u daha çok tercih ettiklerini göstermektedir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 61,8 olarak gerçekleşmiştir. Bursa ilinde ikinci sırada yüzde 42,5 ile Gazete-İlan vb Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 32,1 ile Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalı olarak kullanılmıştır. Şekil 20 incelendiğinde; Bursa ilinde açık işler için tüm arama kanallarının kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 15: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	2	2	2
Takım Çalışması	3	3	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	4	4	4	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	5	5	5
Bilgisayar kullanımı	6	7	6	6
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	7	6	8	7
Proje Tabanlı Çalışma	9	8	10	8
Satış ve Pazarlama Becerisi	8	9	9	9
Yabancı Dil	10	10	7	10

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi tüm katagorilerde birinci sırada ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisinin ise ikinci sırada olduğu görülmektedir. Üçüncü Sırada Takım Çalışması becerisi, dördüncü sırada İletişim ve İfade Yeteneği becerisi ve beşinci Sırada Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme becerisi yer almıştır. Bilgisayar kullanımı becerisi açık işlerdeki erkek tercihinde yedinci sırada kadınlarda, cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ve genel toplamda altıncı sırada yer almıştır. İŞKUR üzerinden piyasaya sunulan açık işlerde ise yabacı dil becerisi en az istenen özellik olarak dikkat çeken bir hususdur.

Tablo 16: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	3.326	3,6%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	2.335	2,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	975	2,7%
Hizmet ve Satış Elemanları	718	3,5%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	436	1,7%
Profesyonel Meslek Mensupları	348	1,2%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	269	1,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	31	1,8%
Yöneticiler	25	0,4%
Genel Toplam	**8.463**	**2,5%**

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar olduğu tespit edilmiş olup, bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 39,3' tür. İkinci sırada ise Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu bulunmaktadır. Geçen yıl yüzde 4' lük oranla ilk sırada yer Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubu, 2018 yılında yüzde 1,8' lik oranla sekizinci sıraya düşmüştür. Yine 2017 yılında yüzde 3 ile ikinci sırada bulunan Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu 2018 yılında yüzde 2,7 ile üçüncü sıraya düşmüştür. 2017 yılı araştırma sonuçlarında yüzde 2,4 açık iş oranı ile dördüncü sırada olan Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu ise 2018 yılında yüzde 3,6 ile ilk sırada yer almıştır.

Bursa ili için tespit edilen yüzde 2,5'lik açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranı en yüksek oranda yüzde 3,6 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırasıyla Hizmet ve Satış Elemanları, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler gelmektedir. Bu üç meslek grubu il geneli açık iş oranının üzerinde bulunmaktadır.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	16,8%	39,6%	42,2%	68,1%	7,7%	20,9%
Hizmet ve Satış Elemanları	36,1%	33,4%	44,2%	54,2%	6,6%	33,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	33,2%	39,9%	33,8%	61,4%	9,5%	28,7%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	100,0%	4,8%	-	100,0%	-	95,2%
Profesyonel Meslek Mensupları	27,2%	19,6%	57,3%	46,2%	8,5%	24,6%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	27,7%	42,5%	34,0%	76,1%	7,7%	23,7%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	25,9%	32,0%	50,4%	45,8%	6,2%	30,6%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	31,4%	49,8%	22,3%	76,6%	3,2%	40,2%
Yöneticiler	16,4%	20,2%	75,6%	33,3%	9,5%	21,3%
Genel Toplam	**30,3%**	**42,5%**	**32,3%**	**69,6%**	**6,0%**	**32,1%**

Kaynak: İPA 2018

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin yüzde 100'ü hem İŞKUR aracılığıyla hem de Akraba-Eş Dost Aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. Profesyonel Meslek Mensupları, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ve Yöneticiler meslek grupları haricindeki meslek gruplarında açık işler büyük oranda İŞKUR aracılığıyla karşılanmaktadır. Bu üç meslek grubundaki açık işler ise büyük oranda İnternet-Sosyal Medya Aracılığı ile karşılanmaktadır.

Tabloda belirtilen tüm Meslek Grupları incelendiğinde açık işleri karşılamada en az tercih edilen arama kanalı Özel İstihdam Büroları olarak göze çarpmaktadır.

Tablo 18: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fizikî ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Makineci (Dikiş)	6	2	-	4	-	-	7	3	5	1
Beden İşçisi (Genel)	8	1	6	4	9	-	5	3	7	2
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	-	2	-	4	-	-	5	3	-	1
İş Makineleri Operatörü	-	1	-	-	-	-	-	3	-	2
Kalite Kontrolcü	6	1	4	5	9	-	7	3	8	2
Garson (Servis Elemanı)	8	1	5	2	9	7	6	4	10	3
Temizlik Görevlisi	6	2	-	5	-	-	3	1	-	4
Şoför-Yük Taşıma	-	2	6	3	-	7	5	4	-	1
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	5	2	8	6	-	-	3	4	7	1
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	-	2	7	5	6	-	4	3	-	1

Kaynak: İPA 2018

Tablo 18'de Bursa ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Makineci (Dikiş), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı, Şoför-

Yük Taşıma, Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı ve Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı mesleklerinde aranan becerilerdeki ilk öncelik Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe olarak ön plana çıkmaktadır. Beden İşçisi (Genel), İş Makineleri Operatörü, Kalite Kontrolcü ve Garson (Servis Elemanı) mesleklerinde ise ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olarak ön plana çıkmaktadır. Sadece Temizlik Görevlisi mesleğinde Takım Çalışması becerisi ön planda yer almıştır.

İş Makineleri Operatörü mesleğinde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması becerileri tercih edilmiştir.

Tablo 19: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Genel)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Kalite Kontrolcü	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	İş Makineleri Operatörü	Beden İşçisi (Genel)
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Şoför-Yük Taşıma	Beden İşçisi (Genel)	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	Kalite Kontrolcü	İş Makineleri Operatörü
Kalite Kontrolcü-Tekstil	Temizlik Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)	Kalite Kontrolcü
Kablo Gruplama İşçisi	Garson (Servis Elemanı)	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	Garson (Servis Elemanı)
Bobin Aktarma İşçisi	Ram Makinesi Operatörü (Tekstil)	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Temizlik Görevlisi
Temizlik Görevlisi	NC/CNC Tezgah Operatörü	Satış Danışmanı / Uzmanı	Şoför-Yük Taşıma
Ayakçı (Tekstil)	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	Temizlik Görevlisi	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı
Satış Danışmanı / Uzmanı	Eksantrik Pres Tezgahı Operatörü	Otomotiv Montaj İşçisi	Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı, İş Makineleri Operatörü, Kalite Kontrolcü, Garson (Servis Elemanı), Temizlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma, Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı ve Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısıdır.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan üç meslek ise Makineci (Dikiş), Kalite Kontrolcü ve Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacıdır. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan üç meslek Beden İşçisi (Genel), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı ve Şoför-Yük Taşımadır. Açık İşlerde cinsiyetin önemli olmadığı en fazla açık iş olan meslek ise Makineci (Dikiş) mesleğidir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Bursa ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 32 bin 229 işyerinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Bursa ilinde ise 20+ istihdamlı 2 bin 120 işyeri temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 46 ile Bursa ilinin eleman temininde ülke geneline göre daha fazla güçlük çektiği görülmektedir. Söz konusu bu oran Türkiye geneli için yüzde 31 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 20: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	5.802
Toptan ve perakende ticaret	1.030
İnşaat	755
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	391
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	300
Ulaştırma ve depolama	171
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	133
Eğitim	108
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	79
Diğer hizmet faaliyetleri	67
Bilgi ve iletişim	43
Madencilik ve taş ocakçılığı	41
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme	17
Gayrimenkul faaliyetleri	14
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	9
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	6
Finans ve sigorta faaliyetleri	1
Genel Toplam	**8.967**

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; tüm sektörlerin eleman temininde güçlük çektiği dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Dikkat çeken diğer bir husus ise 2017 yılına benzer şekilde tabloda açık iş sayısına göre sıralanan ilk sekiz sektörün değişmemiş olmasıdır.

Bursa ilinde 8 bin 967 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları, sektör bazında incelendiğinde 2017 ylı ile benzer şekilde İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu üç sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, Bursa ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yüzde 84,6' sını oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki Bursa ilinde toplam çalışanların yüzde 83,2' si bu sektörlerde çalışmaktadırlar.

Şekil 21: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

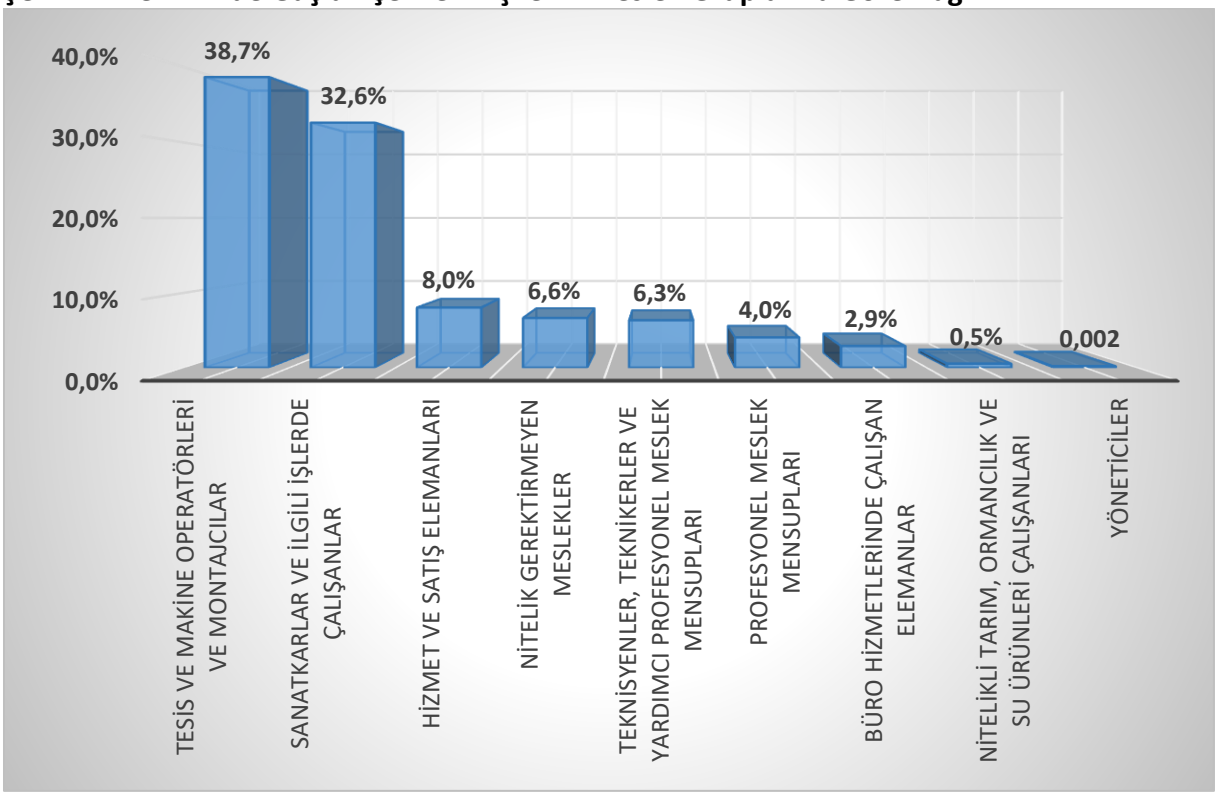

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 3 bin 470 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 38,7' si bu meslek grubunda yer almakta ve bu durum, meslek gruplarına göre açık iş sayısıyla benzerlik göstermektedir.

Türkiye genelinde de 20+ istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranında birinci sırada, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunun olması, bu meslek grubunun ihtiyaçlarının sadece Bursa İli ile sınırlı olmadığını göstermektedir. Benzer şekilde araştırma sonuçları göstermektedir ki Yöneticiler meslek grubu hem ülke geneli hem de Bursa ilinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubudur.

Tablo 21: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Eleman Sayısı
Makineci (Dikiş)	792
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	389
İş Makineleri Operatörü	295
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	273
Garson (Servis Elemanı)	170
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	153
Beden İşçisi (Genel)	152
Şoför-Yük Taşıma	141
Temizlik Görevlisi	136
Diğer	6.467
Toplam	**8.967**

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 792 kişi ile Makineci(Dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 389 kişi ile Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı ve 295 kişi ile İş Makineleri Operatörü meslekleri gelmektedirler.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslek ile 2018 yılındaki ilk on mesleği kıyasladığımızda; Makineci (Dikiş), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı, Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı, Garson (Servis Elemanı), ve Beden İşçisi (Genel) olmak üzere toplam beş mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. Bursa ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Temininde Güçlük Çekilen mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 22: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

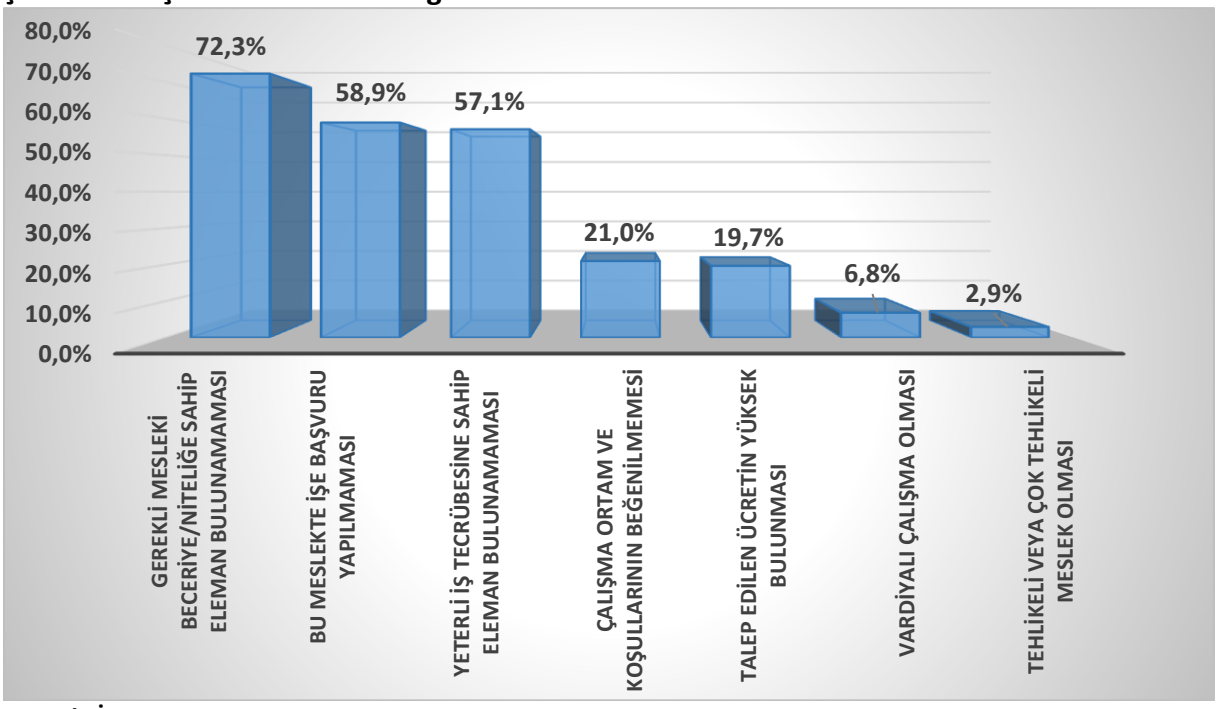

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. Türkiye geneli 20+ istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımında da benzer şekilde Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması ön plana çıkmaktadır. Daha sonra sırasıyla Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması, Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması, Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi ve Talep Edilen Ücretin Yüksek Bulunması işverenlerin temininde güçlük çekme nedenleri gelmektedir. Vardiyalı Çalışma Olması ve Tehlikeli Veya Çok Tehlikeli Meslek Olması nedenleri ise işverenlerin en az oranda temininde güçlük çekme nedenleri olarak görülmektedir.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta bire bir aynı olduğu görülmektedir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan yeterli iş tecrübesine sahip bireyler sağlandığında il genelinde talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslek	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Talep Edilen Ücretin Yüksek Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması	Tehlikeli veya Çok Tehlikeli Meslek Olması
Makineci (Dikiş)	62,5%	**72,9%**	72,0%	22,6%	12,4%	4,8%	-
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	42,1%	**75,7%**	51,0%	10,7%	21,6%	8,2%	0,7%
İş Makineleri Operatörü	**99,6%**	**99,6%**	0,8%	-	-	-	-
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	62,9%	**85,9%**	81,5%	20,3%	27,6%	6,9%	20,3%
Garson (Servis Elemanı)	**63,4%**	53,6%	50,5%	23,9%	26,6%	19,2%	2,1%
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	46,8%	**72,4%**	62,0%	31,4%	38,0%	8,6%	5,7%
Beden İşçisi (Genel)	**57,8%**	29,3%	20,2%	36,2%	31,8%	4,8%	1,8%
Şoför-Yük Taşıma	46,9%	**75,9%**	44,3%	17,2%	18,7%	1,6%	-
Temizlik Görevlisi	30,2%	7,7%	**47,0%**	18,7%	16,2%	14,7%	-
Forklift Operatörü	**61,6%**	60,4%	28,0%	28,3%	26,6%	4,5%	-

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Makineci (Dikiş), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı,Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı, Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı ve Şoför-Yük Taşıma olmak üzere ilk on meslekten beş tanesinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması olduğu görülmektedir. Garson (Servis Elemanı), Beden İşçisi (Genel), Forklift Operatörü mesleklerinde ise Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması temininde güçlük çekilme nedeninin ön planda yer aldığı görülmektedir. İş Makineleri Operatörü mesleğinde ise her iki nedenin de en büyük oranda ve eşit şekilde temininde güçlük çekilme nedeni olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Tehlikeli veya Çok Tehlikeli Meslek Olması nedeni oranının en yüksek olduğu meslek Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısıdır. Talep Edilen Ücretin Yüksek Bulunması nedeni oranının ise en yüksek olduğu meslek Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanıdır.

Tablo 23: Çalışan Sayısı, Açık İş ve TGÇM Durumuna Göre En Fazla Talep Edilen Meslekler

MESLEKLER
İş Makineleri Operatörü
Makineci (Dikiş)
Cnc Torna Tezgahı Operatörü
Jet Boya Makinesi Operatörü
Eksantrik Pres Tezgahı Operatörü
Garson (Servis Elemanı)
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı
Cnc Freze Tezgahı Operatörü
Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde çalışan sayısına oranla açık iş ve TGÇM sayıları baz alınarak Veri Zarflama Analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz sayesinde açık iş, TGÇM ve çalışan sayısı birlikte analiz edilerek Bursa ilinde işverenler tarafından en fazla talep edilen meslekler ortaya çıkartılmıştır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Bursa ilinde 2018 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2019 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4’ ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Bursa ilinde işverenlerin yüzde 25,7’ si istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle Türkiye genelinde her 5 işyerinden 1’ i istihdamın artacağını öngörürken, Bursa’ da her 4 işyerinden yaklaşık 1’ i istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen

işveren oranı, ülke genelinde 2,5 olarak öngörülürken Bursa ilinde ise ülke geneline yakın olup yüzde 2,2 olarak öngörülmüştür.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Değişmeyecek
İmalat	29,7%	2,0%	32,7%	35,6%
Toptan ve Perakende Ticaret	23,9%	2,7%	31,4%	42,0%
İnşaat	19,7%	3,1%	38,8%	38,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	26,1%	1,1%	30,0%	42,8%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	21,4%	3,9%	32,5%	42,2%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	24,0%	2,6%	27,9%	45,5%
Ulaştırma ve Depolama	20,6%	1,9%	40,0%	37,4%
Eğitim	21,4%	1,5%	29,8%	47,3%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	27,9%	-	20,9%	51,2%
Bilgi ve İletişim	31,6%	-	26,3%	42,1%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	20,4%	-	28,6%	51,0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	18,4%	-	44,7%	36,8%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	33,3%	5,6%	22,2%	38,9%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	18,8%	-	37,5%	43,8%
Gayrimenkul Faaliyetleri	9,5%	4,8%	23,8%	61,9%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	14,3%	-	50,0%	35,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	6,3%	-	43,8%	50,0%
Genel Toplam	**25,7%**	**2,2%**	**33,0%**	**39,1%**

Kaynak: İPA 2018

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Bilgi ve İletişim, İmalat, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ve Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri olduğu görülmektedir. En fazla azalış bekleyen sektör ise Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri olarak gerçekleşmiştir. Bu sektördeki işyerlerinin az olması, sektörün hem istihdam artışında hem de azalışında en yüksek oranlara sahip olmasına neden olmaktadır. Ayrıca bu sektörde fikrim yok seçeneğini tercih eden işyerlerinin oranının da en düşük olması sektördeki işverenlerin gelecek dönem istihdamları hakkında diğer sektörlerdeki işyerlerine göre kararlıklık içinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 24 incelendiğinde; istihdamında değişiklik beklemeyen işyerlerinin en fazla olduğu sektörün ise Gayrimenkul Faaliyetleri sektörü olduğu görülmektedir. Sektörlerin

istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Ulaştırma ve Depolama ve İnşaat sektörlerinde bulunan işyerleri çoğunlukla gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır.

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Bilgi ve İletişim, Diğer Hizmet Faaliyetleri, Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor, Finans ve Sigorta Faaliyetleri ve Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörlerindeki işyerlerinin ise gelecek dönem için istihdamlarında herhangi bir azalış beklentileri bulunmamaktadır.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	50	12,1%
İnşaat	1.554	7,9%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	767	7,6%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	351	6,6%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	63	5,6%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	448	5,1%
Bilgi ve İletişim	73	4,5%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	83	4,2%
Toptan ve Perakende Ticaret	1.139	3,8%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	235	3,6%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	76	3,3%
Eğitim	216	3,3%
İmalat	6.862	3,1%
Ulaştırma ve Depolama	209	2,8%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	6	1,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	7	0,8%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	8	0,7%
Genel Toplam	**12.148**	**3,7%**

Kaynak: İPA 2018

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2018 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 4,5 artacağı beklenmekte olup Bursa'de ise bu oran, yüzde 3,7 olup ülke genelinden düşük çıkmıştır.

En fazla net istihdam değişimi, 6 bin 862 kişilik artış ile İmalat sektöründe beklenemektedir. En fazla net istihdam değişim oranı ise yüzde 12,1 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe beklenmektedir.

Bursa ili net istihdam değişim tahmini geçen yıla oranla artış göstererek 12 bin 148 kişi olarak gerçekleşmiştir. Sayısal olarak artışın daha fazla imalat sektöründeki artıştan kaynaklanacağı ön görülmektedir. Öyle ki Bursa'da beklenen 12 bin 148 kişilik istihdam artışının yüzde 56,5'i bu sektörde geçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Net istihdam değişim oranlarına(NİDO), göre ise çalışan sayılarındaki farklılık, bu sıralamayı değiştirmektedir. Öyle ki en yüksek net istihdam değişim oranı Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörüne ait iken imalat sektörü sıralamada daha alt sıralarda yer almakla beraber en düşük net istihdam değişim oranının Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörüne ait olduğu görülmektedir.

2017 yılında yapılan araştırmada İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü için Net istihdam değişim oranı yüzde 12,2 iken 2018 yılında büyük bir düşüşle bu oran yüzde 7,6 ya gerilemiştir. Benzer şekilde Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörünün 2017 yılındaki araştırmada yüzde 5,9 olan Net istihdam değişim oranı 2018 yılında yüzde 1' e gerilemiştir.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NiDO
Hizmet ve Satış Elemanları	1.220	6,2%
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	4.071	4,6%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	73	4,5%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1.447	4,2%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	3.842	4,1%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	634	2,5%
Profesyonel Meslek Mensupları	601	2,2%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	248	0,9%
Yöneticiler	13	0,2%
Genel Toplam	**12.148**	**3,7%**

Kaynak: İPA 2018

Bütün meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 4 bin 71 kişilik artış ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır. En az artış beklenen meslek grubu ise 13 kişilik artış ile Yöneticilerdir.

2017 yılında net istihdam değişim oranında ilk sırada yer alan Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubu net istihdam değişim oranında 2018 yılında benzer şekilde yüzde 6,2'lik bir oran ile ilk sırada yer almaktadır. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ilk

sırada en fazla artış beklenen meslek grubu olmasına rağmen net istihdam değişim oranı yüzde 4,6 olarak gerçekleşmiştir. Bunun en önemli sebebi çok sayıda çalışanı olmasına karşın etki oranının orta düzey olmasıdır.

Yöneticiler meslek grubu; 2017 yılına benzer şekilde 2018 yılında da net istihdam değişim oranında meslek grupları arasında son sırada yer almıştır.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Makineci (Dikiş)	Betonarme Demircisi
İnşaat İşçisi	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Gıda Maddeleri Dondurucusu (Meyve Ve Sebze)
Beden İşçisi (Genel)	Pasta Ustası
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	Üretim Paneli Kontrol Operatörü
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	Kimya Proses Elemanı
Satış Danışmanı / Uzmanı	Diğer Tuğla Örücüler, Taş Duvarcılar
Kalite Kontrolcü	Beton Ve Betonarme Kalıpçısı
İş Makineleri Operatörü	Paketleme İşçisi (Gıda)
Garson (Servis Elemanı)	Ahşap Boyama Ve Vernikleme Elemanı

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Makineci(Dikiş), İnşaat İşçisi ve Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı olup, Betonarme Demircisi, İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle) ve Gıda Maddeleri Dondurucusu (Meyve Ve Sebze) meslekleri ise en fazla istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.

2016 ve 2017 yılındaki istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Makineci (Dikiş), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı, Beden İşçisi (Genel), Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı ve Kalite Kontrolcü meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte ortak olarak yer aldığı görülmektedir. Bursa ili için bu mesleklerin son üç yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda ilk on meslekte ortak olarak yer alan bir mesleğin olmadığı görülmektedir. Geçtiğimiz yıl Net

İstihdam Azalışı beklenen mesleklerde yer alan İş Makineleri Operatörü mesleği 2018 yılında Net İstihdam Artışı Beklenen ilk on meslek arasında yerini almıştır.

Şekil 23: Engelli İstihdamını Arttırmak İçin Önerilerin Dağılımı

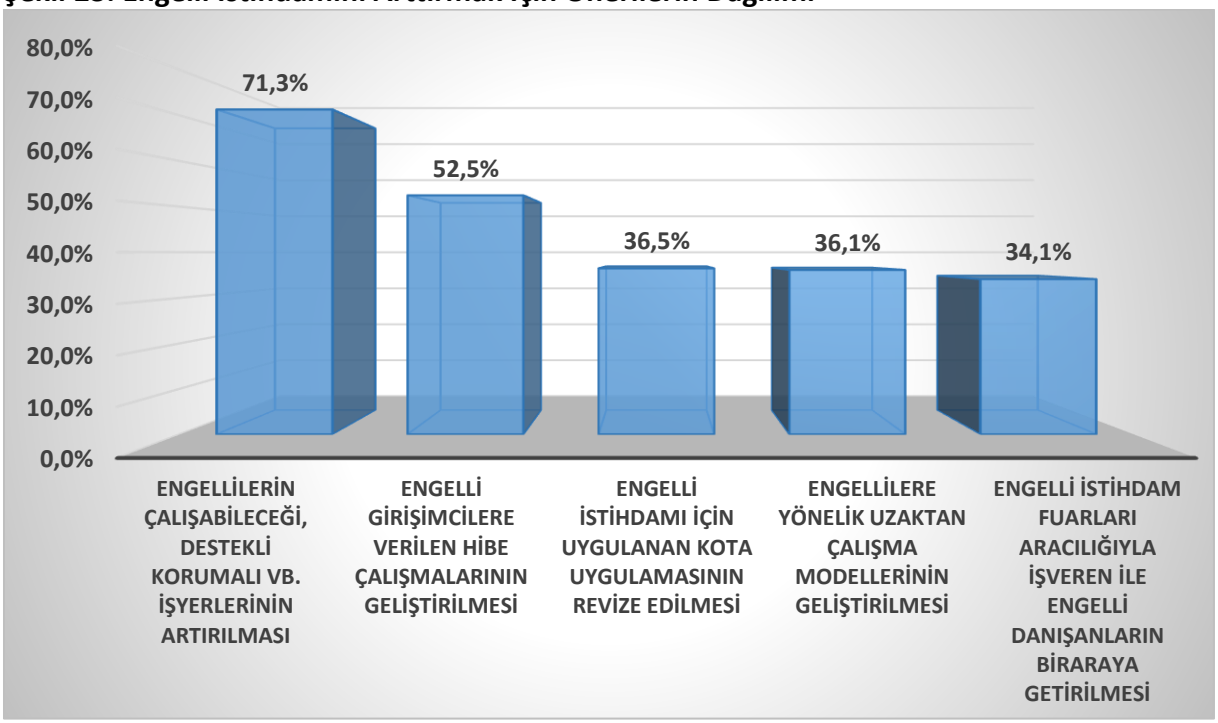

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin engelli istihdamının arttırılması için önerileri incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 71' inin Engellilerin Çalışabileceği, Destekli Korumalı Vb. İşyerlerinin Artırılmasını, yüzde 52,5' i Engelli Girişimcilere Verilen Hibe Çalışmalarının Geliştirilmesini, yüzde 36,5' i Engelli İstihdamı İçin Uygulanan Kota Uygulamasının Revize Edilmesini, yüzde 36,1' i Engellilere Yönelik Uzaktan Çalışma Modellerinin Geliştirilmesini ve yüzde 34,1' i ise Engelli İstihdam Fuarları Aracılığıyla İşveren İle Engelli Danışanların Biraraya Getirilmesini önermektedir.

Türkiye genelinde ise işverenlerin yüzde 67,9'u Engellilerin Çalışabileceği, Destekli Korumalı vb. İşyerlerinin Artırılmasını, yüzde 56,2'si Engelli Girişimcilere Verilen Hibe Çalışmalarının Geliştirilmesini önermektedir. Hem Türkiye genelinde hem de Bursa ilinde işverenlerin engelli istihdamının arttırılması için en fazla tercih ettiği ilk iki öneri sıralaması benzerlik göstermektedir.

Şekil 24: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

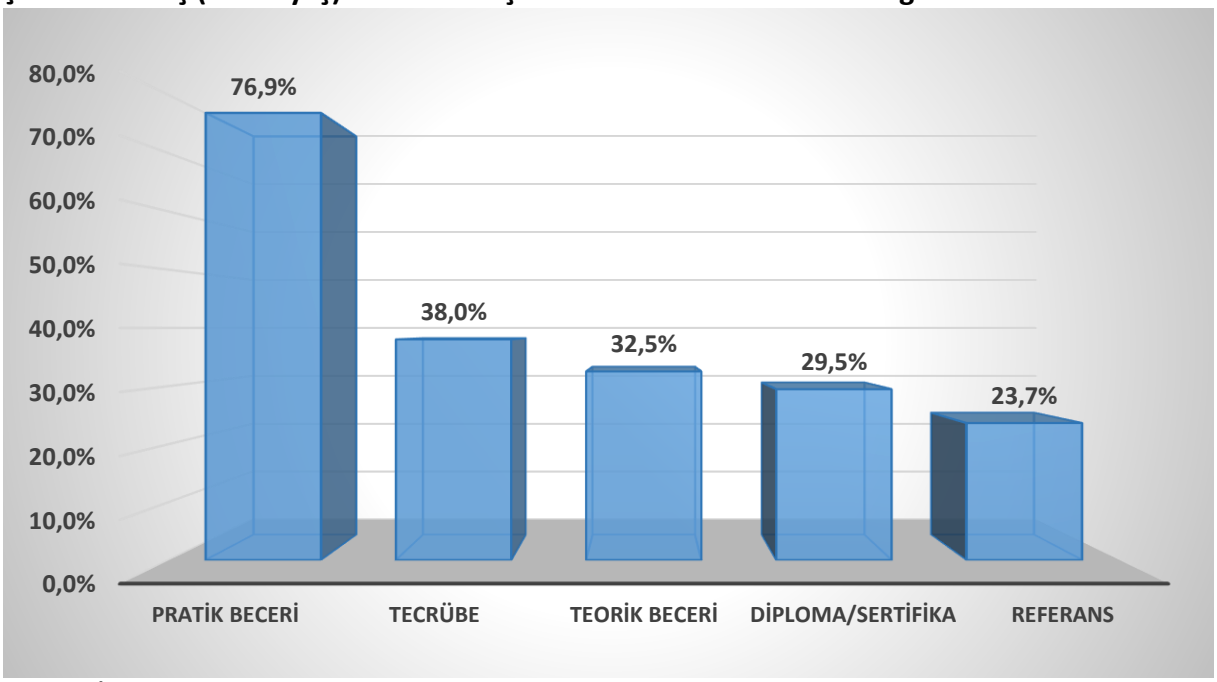

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 76,9' u Pratik Beceri, yüzde 38' i Tecrübe ve yüzde 32,5' i Teorik Beceri aramaktadır.

Türkiye genelinde ise en yüksek tercih edilen kriter, Bursa ilinde olduğu gibi yüzde 74,5 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 44,6 ile Tecrübe ve yüzde 32,6 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Pratik Beceri ve Tecrübe kriterleri hem Bursa ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterler olarak ön plana çıkmaktadır. Öyleki Gençlerin(15-24 yaş) içinde İŞKUR kurs ve programlarına katılarak veya öğrenim hayatlarında staj yaparak Pratik Beceri ve Tecrübe kazananların iş arama sürecinde bir adım önde olduğu belirtilebilir.

Şekil 25: Personel Seçiminde Kullanılan Değerlendirme Yöntemlerinin Dağılımı

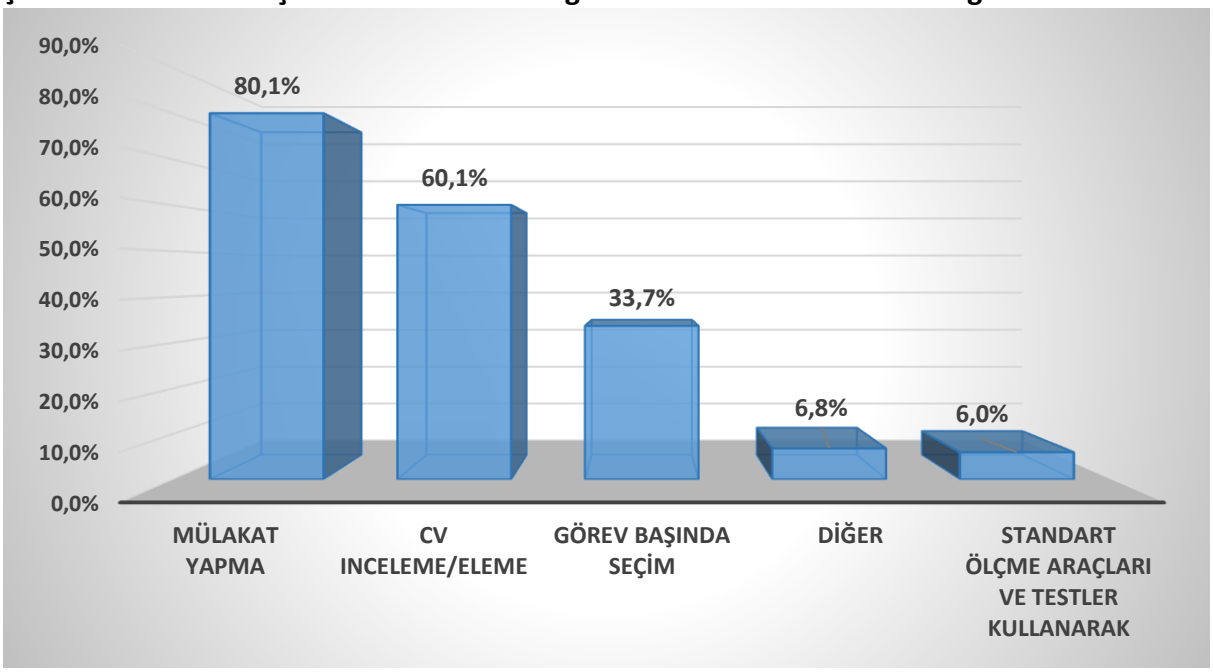

Kaynak: İPA 2018

Bursa ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin personel seçerken hangi değerlendirme yöntemini kullandıkları incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 80,1' i Mülakat Yapma, yüzde 60,1' i CV İnceleme/Eleme ve yüzde 33,7' si CV Görev Başında Seçim ile personel seçmektedir.

Türkiye genelinde ise yüzde 71,7 ile Mülakat Yapma, yüzde 57,4 ile CV İnceleme/Eleme ve yüzde 36,8 ile Görev Başında Seçim kriterleri izlemektedir. Hem Türkiye genelinde hem de Bursa ilinde işverenlerin ilk üç değerlendirme yöntemi, oranlarının farklı olmasına rağmen sıralamalarıyla birlikte aynı olarak gerçekleşmiştir.

SONUÇ

Bursa ili İşgücü Piyasası Analizi, işgücü piyasasında meydana gelen değişme ve gelişmeleri izlemek, bu değişme ve gelişmelerin işgücü ihtiyacı üzerindeki etkisini ortaya çıkartmak, buna bağlı olarak işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan meslekleri belirlemek ve bu mesleklerde istenilen becerileri tespit ve önümüzdeki dönemlerde istihdam artış ve azalışı beklenen meslekleri tahmin etmek amaçlı 2 Nisan - 11 Mayıs 2018 tarihleri arasında yapılmıştır. Bu araştırma aynı zamanda işsizliğin azaltılması ve istihdamın arttırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine de yardımcı olacaktır. Bunu yapabilmek için işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

İşgücü piyasası talep araştırması tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkân sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır. Mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

Bursa ilinde yıllar itibari ile istihdam oranı artarken buna bağlı işsizlik oranı da azalmaktadır. 2012 sonuçlarına göre ilde işsizlik oranı yüzde 7,1 iken 2013 yılında yüzde 6,6'ya gerilemiştir. Aynı şekilde 2012 yılında istihdam oranı 46,8 ilen 2013 yılında yüzde 48'e yükselmiştir. 2014 yılından itibaren İşgücü Göstergeleri bölgesel bazda açıklanmış olup Bursa ilinin içinde bulunduğu, TR41 Bölgesi için açıklanan 2017 yılı sonuçlarına göre; bölgede işsizlik oranı yüzde 9,8, istihdam oranı yüzde 46,7 ve işgücüne katılım oranı ise yüzde 51,8 olarak gerçekleşmiştir.

İŞKUR'a kayıtlı işsizler incelendiğinde İŞKUR Bursa İl Müdürlüğünde 2017 yılı itibariyle 83 bin 31 kayıtlı işsiz bulunmaktadır. Bunların yüzde 52,4' ü erkek, yüzde 47,6' sı ise kadınlardan oluşmaktadır.

Kadın istihdam sayısı arttırılmadan, hedeflenen istihdama ulaşmak zor olacaktır. Bunun için eğitim seviyesi yüksek kadınların istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi bir gerekliliktir. Düşük eğitim seviyesine sahip kadınların da istihdamda yer alabilmeleri işverenin talep ettiği mesleki becerilere sahip olacak şekilde kurs ve programlarla yetiştirilmesine bağlıdır. En fazla kayıtlı işsizin bulunduğu meslekler; Beden İşçisi (Genel), Satış Danışmanı / Uzmanı, Beden İşçisi (Temizlik), Ön Muhasebeci, Büro Memuru (Genel), Sekreter, Garson (Servis Elemanı), Kasiyer, Temizlik Görevlisi ve Çaycı'dir.

İŞKUR verilerine göre 2017 yılında en çok işe yerleştirilmesi yapılan meslekler; Beden İşçisi (Genel), Meyve-Sebze Ayıklama İşçisi, Satış Danışmanı / Uzmanı, Kasiyer ve Makineci (Dikiş)'dir.

2017 değerlendirildiğinde ise 93 adet Mesleki Eğitim Kursundan bin 584 kişinin yararlandığı görülmektedir. 3 bin 580 adet açılan İş Başı Eğitim Programından 9 bin 78 kişi ve 140 adet Girişimcilik eğitim programından 3 bin 272 kişi yararlanmıştır.

İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte aracı rol alması amaçlanmaktadır. Bir yıllık süre içerisindeki rakamlar incelendiğinde bu programlara ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır

2017 yılında işsizlik ödeneği hak edenlerin sayısı bir önceki yıla oranla yüzde 12' lik bir azalışla 36 bin 48 olarak gerçekleşmiştir.

Talep boyutu itibariyle araştırma sonuçlarına göre, Bursa ilinde 20+ özel işyerlerinde çalışan sayısına göre en önde imalat sektörünün olması, en fazla açık iş ve temininde güçlük çekilen mesleklerin de imalat sektöründe bulunmasında etkili olmuştur.

Bursa ilinde açık iş oranı yüzde 2,5 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 2,6 olup, Bursa ili açık iş oranı bakımından 0,1' lik bir farkla Türkiye ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

Buna karşılık açık iş oranları itibariyle önde gelen sektör yüzde 4,1 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri sektörüdür. Sektörde çalışan sayısının az olması ekonomide bu oranın önemini henüz hissettirmese de sektörün gelişimi ile birlikte bu yöndeki talep kendini etkin olarak hissettirecektir. En fazla çalışana sahip sektörlerin açık iş oranları da yüksektir. İmalat sektöründe açık iş oranı yüzde 2,1' dir. 2017 yılında açık iş oranı yüzde 1 olan Bilgi ve iletişim sektörünün 2018' deki açık iş oranı yüzde 3,5 olarak gerçekleşmiştir. Bu sektördeki açık iş oranının artışı, bu sektördeki işyerlerinin bir önceki seneye oranla daha fazla oranla eksik elemanla çalıştığının göstergesidir.

Açık işlerde istenen eğitim düzeyine baktığımızda işverenlerin çoğu eğitim düzeyi "eğitim düzeyi önemli değil" şeklinde beyanda bulunmuştur. Bursa ilinin sanayi kenti olması ve çalışanların büyük bir bölümünü işçilerin oluşturması, talep edilen eğitim düzeyinin en çok

“eğitim düzeyi önemli değil” ve “lise altı” çıkmasında etkilidir. Gerek mevcut istihdam içerisinde gerekse açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek dönemde ihtiyaç duyulacak meslekler içerisinde eğitim düzeyi düşük mesleklerin ağırlığının biraz daha fazla olması işgücü piyasası için önemli bir risktir. Eğitimli ve nitelikli işgücü talebinin arttırılması uzun dönemli üretken bir ekonominin önemli bir göstergesidir. Bursa işgücü piyasasının genelinde çalışanların ve işsizlerin eğitim durumlarının düşük olması işgücü piyasasını olumsuz etkilemektedir. Gerek uzun dönemli genel ve mesleki eğitim politikalarının gerekse kısa vadeli aktif işgücü piyasası politikalarının işgücü talebi eğilimleri dikkate alınarak belirlenmesi talebin etkin karşılanabilmesi için önemlidir. İşgücü için insan onuruna yakışır iş ve iş ortamlarının oluşturulması için de nitelikli ve deneyimli işgücü yetiştirme programları desteklenmelidir.

Açık işlerin karşılanma yollarında işverenlerin ilk tercihi İŞKUR olmuştur. İŞKUR’un birinci sırada yer almasında, son yıllarda işverenlerle geliştirdiği diyalog, 6111 sayılı torba yasayla işverenlere sunulan istihdam ve teşvik paketleri, Çalışma Hayatında Milli Seferberlik kapsamında sunulan ve 2018 yılında da devam eden istihdam teşvikleri ve yüz yüze gerçekleştirilen işyeri ziyaretlerinin etkisi büyüktür. Kurumumuza işverenler internet sayfamızdan (www.iskur.gov.tr) 7/24 erişebilmekte ve yapmak istedikleri işlemi internet üzerinden rahatlıkla yapabilmektedirler. Ayrıca İş ve Meslek Danışmanlarımız işverenlerin mevzuat çerçevesinde bilgilendirilmeleri ile taleplerini karşılamalarına sistemli olarak yardımcı olmaktadırlar.

İlde açık iş dağılımında ilk sırada yer alan Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu açık iş oranı sıralamasında da yüzde 3,6 ile ortalamanın üstü bir oranla ilk sırada yer almaktadır. Tesis Ve Makine Operatörleri ve Montajcılar grubunda hem açık iş sayısı hem de açık iş oranının yüksek olması bakımından bu meslek grubunda iş gücü taleplerinin yoğunlaştığını söyleyebiliriz

Açık işlerin en fazla olduğu meslekler Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı, İş Makineleri Operatörü ve Kalite Kontrolcü’dır. Açık iş oranı yüksek mesleklerin büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek mümkündür.

Açık işlerde işverenin en çok talep ettiği beceri yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübeye sahip olma, fiziksel ve bedensel yeterlilik ve takım çalışmasına uyumdur. Açık işlerde eğitim

seviyesinden çok yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübeye sahip olma ve fiziksel ve bedensel yeterlilik becerileri ön plana çıkmaktadır.

Araştırma sonucunda işverenin yüzde 43,6'sı eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Mesleklerin temininde güçlük çekilme nedenleri sıralamasın da ise işverenlerin büyük çoğunluğu gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada bu meslekte işe başvuru yapılmaması, üçüncü sırada elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamaları gelmektedir.

Temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; tüm sektörlerin eleman temininde güçlük çektiği anlaşılmaktadır. Temininde güçlük çekilen eleman sayısının en fazla olduğu sektörlerin bir önceki seneyle benzerlik göstererek, İmalat, Toptan Perakende Ticaret ve İnşaat olduğu görülmektedir. İmalat sektöründe TGÇ oranının yüksek olması, mevcut işyerlerinin çok olmasından ve Bursa ilindeki yoğun sanayileşmeden kaynaklanmaktadır. Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip olmayan mesleklerin başında, İş Makineleri Operatörü, Gaz Altı Kaynakçısı, Şoför-Yük Taşıma, Dokuma Makineleri Operatörü/ Dokumacı, Makineci (Dikiş) ve Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı gelmektedir. Açık işlerle temininde güçlük çekilen meslekler arasında paralellik vardır. Bu paralellik gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip olunmayan mesleklerde de görülmektedir. Bu durumda meslek geliştirme ve değiştirme eğitim programlarına öncelik verilerek işverenin isteği doğrultusunda açık işlerin karşılanması sağlanmalıdır.

Çalışan sayısında en çok net istihdam artışı beklenen sektör İmalattır. Bu sektörü inşaat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörü izlemektedir. Gerek gelecek istihdam artışının gerekse açık iş sayısı ve temininde güçlük çekilen mesleklerin İmalat sektöründe olması, bu sektörde işgücü arz ve talebi arsında bir dengesizlik olduğunu ve bunu gidermek içinde ihtiyaca göre eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Söz konusu tarih itibariyle tüm sektörlerde net istihdam artışı beklenmektedir.

En yüksek net istihdam değişim oranı yüzde 12,2 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründedir. Yani buradan İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörünün genişlemeyi hedeflediği sonucu çıkartılabilir.

Nisan-Mayıs 2019 itibariyle meslekler bazında net istihdam artışına baktığımızda Makineci (Dikiş) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla İnşaat İşçisi, Dokuma

Makineleri Operatörü / Dokumacı, Beden İşçisi (Genel) ve Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı izlemektedir. Aynı Dönem için net istihdam azalışı beklenen ilk beş meslek ise; Betonarme Demircisi, İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle), Gıda Maddeleri Dondurucusu (Meyve ve Sebze), Pasta Ustası ve Üretim Paneli Kontrol Operatörü'dür.

2018 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörler bazında işgücü, niceliği, eğitimi, niteliği hakkında ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi toplanması amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş-yerlerine 3.564 TL (üçbinbeşyüzaltmışdört Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Ornek No	:.....
Işyerinin Yasal Unvanı	:.....

İŞYERİ ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :……
MAHALLE: ……
CADDE/SOKAK :……
İÇ/DIŞ KAPI NO :……
TELEFON/E-POSTA :……

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı : …… Unvanı :……
Tarih : …… Telefonu : ……
E-Posta :…… İmza/Kaşe: ……

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

……

2) İşyeri İle İlgili Bilgiler:

	Evet	Hayır
2.1. İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
2.2.İşyerinizde Ar-Ge çalışması yapılıyor mu?*		
2.3.İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
2.4. İşyerinizde Part-time çalışması yapılıyor mu?		

3) Gelecek bir yıl içinde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 4'e geçiniz, Hayır ise, soru 5'e geçiniz.)

Evet ( ) Hayır ( )

4) Yatırımla İlgili Bilgiler

4.1 Yatırımın Türü:
İlave yatırım ( ) Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs... alımı veya kiralanması
Teknolojik Yatırım ( ) Mevcut makine, teçhizatın teknolojik olarak yenilenmesi
Stratejik Yatırım ( ) İşyerinin verimliliğini ve karlılığını artırmak için yürütülecek her türlü, AR-Ge, eğitim ve pazarlama faaliyetleri
Diğer ( )

4.2.Yatırımın İli :.....
4.3.Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam artış sayısı (kişi) ……. (artış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)
4.4. Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam azalış sayısı (kişi) ……. (azalış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

* AR-GE; Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

5) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

6) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyormusunuz?

Evet ( ) 6.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 7.Soruya geçiniz.

6.1) Eleman aranılan meslekler

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Cinsiyet önemli değil	Açık İşte Engelli Çalıştırmak İster misiniz? 1. Evet 2. Hayır 3. Fark etmez	Talep Edilen Beceriler * 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki / teknik bilgi ve tecrübe			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? ** 1. Akraba - Eş Dost 2. Gazete - İlan, vb. 3. İnternet - Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Kendi çalışanlarım aracılığıyla 6. Özel İstihdam Büroları		
					1	2	3	1	2	3

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III – 1 YIL SONRA (30 NİSAN 2019 TARİHİ İTİBARİYLE) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

7) 1 yıl sonra (30 Nisan 2019 tarihi itibariyle) işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	7.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	8.soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	8. soruya geçiniz.

7.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2019 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

8) 1 yıl sonra (30 Nisan 2019 tarihi itibariyle) işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	8.1'e geçiniz.
	Hayır →	9. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok →	9. soruya geçiniz.

8.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2019 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

9) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısını belirtiniz.

9.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. → 10.Soruya Geçiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması 2. Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi 5. Talep edilen ücretin yüksek olması 6. Vardiyalı çalışma olması 7. Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması						
		1	2	3	4	5	6	7

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

10) İşyerinizde engelli çalıştırdığınız takdirde devlet tarafından teşvikler ile destekleneceğinizi biliyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( )

11) Size göre engelli istihdamını arttırmak için neler yapılabilir?
(en önemli üç seçeneği belirtiniz)

Engellilerin çalışabileceği destekli, korumalı vb. işyerlerinin artırılması ( )

Engelli istihdamı için uygulanan kota uygulamasının revize edilmesi ( )

Engelli girişimcilere verilen hibe çalışmalarının geliştirilmesi ( )

Engellilere yönelik uzaktan çalışma modellerinin geliştirilmesi ( )

Engelli istihdam fuarları aracılığıyla işveren ile engelli danışanların bir araya getirilmesi ( )

12) Genç (15-24 yaş) personel seçiminde aradığınız kriterler nelerdir? (Birden fazla seçilebilir)

Pratik beceri ( )
Teorik beceri ( )
Diploma/sertifika ( )
Tecrübe ( )
Referans ( )

13) İşyerinizde MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi aldırdığınız personel için **sınav ücretlerinin karşılanması** hususunda uygulanan teşvik veya hibeden yararlandınız mı?

Evet ( ) Hayır ( ) Fikrim Yok ( )

14) İşyerinizde mevcut personel için MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi aldırdığınızda veya MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi olan personel istihdam ettiğinizde 4447 Sayılı Kanunun **Geçici 10. maddesi kapsamında işveren sigorta pirimi desteğinden** yararlandınız mı?

Evet ( ) Hayır ( ) Fikrim Yok ( )

15) Personel seçiminde hangi değerlendirme yöntemini kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçilebilir)

CV inceleme/eleme ( )
Mülakat yapma ( )
Görev başında seçim ( )
Standart ölçme araçları veya testler kullanarak ( )
Diğer ( )

16) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?.

Evet ( ) (17. Soruya geçebilirsiniz) Hayır ( ) (18. Soruya geçebilirsiniz.)

17) Faydalandığınız hizmetlerin memnuniyet düzeyinizi belirtiniz.
(Hizmetlerde birden fazla seçenek işaretlenebilir)

	Memnunum	Kararsızım	Memnun Değilim
Eleman Talebi			
İşbaşı Eğitim Programları			
Çalışanların Mesleki Eğitimi			
Mesleki Eğitim Kursu			
Kısa Çalışma Ödeneği			
Danışmanlık ve Yönlendirme			

18) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçilebilir)

İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim. ( )

İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ( )

İnternet sitesi kullanışlı değil ( )

Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması ( )

İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor ( )

19) 2017 yılındaki ilave istihdam teşvikinden yararlandınız mı?

Evet ( ) (20. Soruya geçiniz) Hayır ( ) (21. Soruya geçiniz)

20) 2017 yılında İlave istihdam teşvikinin faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Kararsızım ( )

21) 2018 yılında uygulamaya konulan istihdam teşviklerinin istihdama katkısını değerlendiriniz.
İstihdamı çok artırır ( ) İstihdamı az artırır ( ) Değiştirmez ( ) Fikrim yok ( )

22) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz meslek ve beceriler nelerdir?

Meslek……..
Beceri……

2018 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.